

DÁTUM

I/109.

» S MOST A DOLOGRA «

ÁRA: 4,80 Ft

Milyen nyelvel a legkönnyebb?

(Írásunk a 4. oldalon)

Kótyavetye

Tréfás hangzású népies nyelvi leleményünk egyre gyakrabban jut eszembe a közelmúlt és napjaink nagy végkiárusítását látva. A pusztán önmagából táplálkozó hatalom és képviselői úgy tudják és gondolják, hogy velük együtt leértékelődik minden más — tőlük egyébként eltérően valódi — érték is. Közeledvén az „igazság pillanatához” az önvédelmi reflexek minden más ésszerűség fölé nőnek. Ilyen reflex a „halálommal is bosszút állok” primitív ösöztöne, amit civilizáltabb cinizmussal a „kőd előtem, köd utánam” kalandor filozófiával szoktak lefedni. Szinte már közmondásnak hangzik: amit ma megtehetsz — törvényesen, pillanatnyi előnyödre, utódaid hátrányára —, ne halaszd a bizonytalan holnapra. Ezt a gondolatot vélem megtestesülni Szekszárdon, a Béla tér és Bezerédj utca sarkán álló épület sorsának láttán.

A kiinduló helyzet a következő: Szekszárd Város Tanácsa költségvetésében van egy kb. negyvenmillió — pénzügyi zsargonnal élve — „lyuk”. Ezt be kell tölteni, nehogy idő — pontosabban a közelgő helyhatósági választások előtt — elsüllyedjen a hajó. Adva van hozzá néhány olyan állami tulajdont képező középület, melynek „kezelő jogát” ez a tanács gyakorolja. A kezelői jog — jó pénzért — átruházható, eladható, különösen ha kellő árendmennyit adunk, és a vásárló ugyanúgy tudja mint mi, hogy az előkészítés alatt álló — részben már el is fogadott — törvények hatálybalépésekor a kezelési jog automatikusan tulajdonjoggá változik. Kézenfekvő a megoldás: Szekszárd Város Tanácsa, illetve annak Végrehajtó Bizottsága a közelmúltban hozott egy határozatot, mely szerint a — kb. 35—40 millió értékű — épület kezelési jogát 18 millióért a Tolna Megyei Vendéglátóipari Vállalatnak átadja. A „lyuk” fele máris be van tömve. Mindenki jól járt, ráadásul még a törvényesség is hibátlan.

Hibátlan? Egyetlen — ma még alig látható — szépséghibája van a dolognak. A már említett — előkészítés alatt álló — rendeletek és törvények között ott van az új „önkormányzati törvénytervezet” is. E tervezet szerint — elfogadásának semmi akadálya — a tanácsok által eddig gyakorolt kezelői jog ugyanúgy átváltó-

dik rövidesen tulajdonjoggá, mint a vállalkozóké. Az önkormányzatok alanyi jogává válik a vállalkozás, a tulajdonainak mozgosítása vállalkozási tőkeként. Nem kell szakképzett közgazdásznak lenni ahhoz, hogy rájövünk, milyen jelentős kár érte a majdan megválasztandó — minden valószínűség szerint más összetételű — önkormányzati testületet (pénzben és mozgásszabadságban egyaránt). A nagyobb közösség, a város lakossága szempontjából is túl nagy árnak látszik ily módon megfizetni egy levitézett vezetés politikai presztizsét. Jó-jó, mondhatják, hogy aki kényszerpályán mozog (mert a pénzügyi prér, mint kormányzati stratégia ezt a testületet sem kímélte), az gyakran kényszerül a napi problémák megoldása érdekében feladni a távlatokban való gondolkodás előnyeit. Elismerem, lehetséges ez is. Arra viszont senki nem kényszeríthet egy tanácsot, hogy megpróbálja belekeverni az ügybe azokat az ellenzéki szervezeteket, akik várhatólag — ebben azért hadd bizakodjanak — érdekeltnek lesznek a következő „önkormányzatban”. A tranzakcióban ugyanis benne foglaltatott az az elképzelés is, hogy az új „tulajdonos” türelmére bízva, ebben az épületben kínáltak fel ideiglenes szálláshelyet a Tolna Megyei Ellenzéki Kerekasztal pártjainak, szervezeteinek. Csak saját tehetetlenségüknek és ügyetlenségüknek köszönhetik, hogy a Vöröskereszt kiköltözésének elhúzódnása miatt — az egyébként kellőképpen „alutájékoztatott” szervezetek — nem sétáltak be, ebbe a meglehetősen korrumpált „csapdahelyzetbe”.

Manapság, miközben kiélezett politikai csaták folynak az MSZMP tulajdonában lévő pártvagyon sorsa körül, egy pillanatra sem lenne szabad megfeledkezni a tanácsai kezelésű állami tulajdonokról. Az eddigi hatalmi gépezet alappillérei a tanácsok. Ha akarnának sem tudnának kimaradni eddigi „kenyéradójuk” politikai utóvédharcjaiból. Ha a politikai hatalommal szemben álló erők nem akarnak újabb, hasonló veszteségeket elszenvedni, saját — és nem utolsósorban a nagyobb közösségek — érdekében jó, ha számolnak a hasonló jelenségekkel is. Rólunk, a „népfelügyelők” már nem is szólva!

Kis Pál István

Vadászszakmány — nemcsak vadászoknak

Jóslatok aranybánya-ügyben

A vadásztársaságok soha nem kaptak, de nem is kérnek állami támogatást

Miután a szigorú tervutasításos rendszer fellazult, megszűnt lassan a gigantomania, megtörtént a vadászterületek újrafelosztása. Ekkor az ország vadászterületeinek 82 százaléka vadásztársasági kezelésbe került. A fennmaradó 18 százalékon az állami gazdaságok, erdő- és vadgazdaságok, valamint a HM erdőgazdaságai gazdálkodnak.

Sinkovits Miklós, a MAVOSZ főtitkára segítségével pillantsunk bele a már említett 82 százalékos terület múltjába és jelenébe:

— Hétszáz úgynevezett terület vadásztársaság működik, a terület nélküli (bérköltség) társaságok száma száz-

tizenegy. A vadászok száma mintegy negyvenezer. A vadásztársaságok soha nem kaptak, nem kaptak és a jövőben sem igényelnek gazdálkodásukhoz állami támogatást. A vadászok önként vállalt közösségi munkájukkal jelentős anyagi áldozattal álltak évről évre komoly értéket állítottak és állítanak elő. Minden vadász minden évben öt—hét napot társadalmi munkázik, amely a legszerényebb számítások szerint is napi ötszáz forintot jelent; ami milliókban fejezhető ki.

A vadásztársaságok tagjai — mint már korábban is említettük — kiadásait olykor „saját zsebből” fedezik működőképességük megmaradása érdekében.

— Jut eszembe a működőképességről: a működési felügyelők és felügyelték, s az ehhez kapcsolódó jogosultságot bizonyos köröknek — tehát az Egyetértés tagjainak — biztosították. Soha nem fért a fejembe, hogy miért kellett a négy vadásztársaság „felügyeletére” külön főosztályt létrehozni a MEM-ben? Persze, tippjeim vannak. És dr. Sinkovits Miklósnak?

— Nem akarom védeni őket, de a hazai protokollon kívül ez az osztály intézte a külföldit is. Tehát akkor, amikor Breznyev idejött, s megvádsztatták Buda-vidéken, például azt is a főosztály szervezte...

— Egyébként szinte minden osztálynak van protokolláris vadászterülete — veti közbe Saly Géza.

— Azt viszont nem gondolom, hogy bárhol másutt ennyit „lőnek el pocsékba”, mint amennyit nálunk. Ezt nem csupán a vadászat bizonyos területeire értem, hanem mindenre. A fejeitlen tékozlásra általában.

E megjegyzéssel készsággal egyetértenek beszélgetőpartnereim, de azért hozzáfűzik azt is, hogy azért az állami erdő- és vadgazdaságban folyó gazdálkodás nem volt alacsony színvonalú, s ma sem az — tekintve a bizonyos „kerítés-té-

Mit tanakodnak?

A Budapesten várakozó kelet-német emigránsok között már a múlt héten elterjedt, hogy legkésőbb e hét közepén mindahányan egyszerre kiutazhatnak Ausztrián át az NSZK-ba.

Ehelyett azonban egyre tartanak-húzódnak a magyar kormány megbízottak tárgyalásai a két Németország képviselőivel, és folytatódnak a német-német megbeszélések is.

Kétségtelen, hogy ha az utóbbiak eredményt hoznának, az egyszerűsítene a budapesti kormány teendőit. De attól tartok, hogy a huzavona, az idő múlása csak bonyolultabbá teszi azokat, már csak az emigránsok számának megnövekedése miatt, és az ellátásukkal járó nehézségek következtében is. Holott pedig Ausztriában és az NSZK-ban különvonatok és

sátortáborok állnak már készenlétben ezek fogadására.

Magyar részről ismételtlen kijelentették, hogy nem kívánják visszatoloncolni az NDK-ba az onnan távozni kívánókat. Marasztalni sem lehet őket. Hát akkor mi más lehet tenni, mint kiengedni őket Ausztriába? Mit változtathatnak ezen az alaptényen a tárgyalások?

gggy

folytatás a 3. oldalon

NSZK—magyar vegyesvállalat

Telefunken—Remix remények

Az NSZK-beli Telefunken Electronic GmbH vegyesvállalatot alapított Magyarországon autoelektronikai termékek gyártására. A vállalkozásban három magyar cég, a Remix Rádiótechnikai Vállalat, az Elektromodul és a Mogürt vesz részt. A 72 millió forintos alapítókével létrehozott vegyesvállalatban a Telefunken 37,5 százalékkal, a Remix 42,5 százalékkal, az Elektromodul és a Mogürt pedig 10—10 százalékkal részesedik. A kft sze-

mélygépkocsikhoz szükséges elektronikus gyújtómodulok gyártását kezdi meg. A termeléshez szükséges berehendezéseket és az eljárást a Telefunken és a Remix biztosítja. Az értékesítésbe bekapcsolódik az Elektromodul és a Mogürt. A vegyesvállalat elsősorban a szovjet piacra orientálódik, az alapítók azzal számolnak, hogy igen keresett lesz az általuk gyártott elektronika gyújtás, amelyért cserébe Lada Szamarát fognak importálni.

Nagymarosi környezetvédelmi központ?

Levélben fordult Vác, Nagymaros, Zebegény, Visegrád, Szob és Letkés települések tanácsának vezetője Németh Miklós kormányfőhöz és Udvari László kormánybiztoshoz. Olyan településfejlesztési igényeket fogalmaztak meg, amelyekhez mindenképpen ragaszkodnak, akár megépül a vízlépcső, akár nem. Mint írják: „Településeink egy részének (Nagymaros, Visegrád, Zebegény) élete már a vízlépcső építésének megkezdése előtt kényszerpályára került. Az itt élő lakosság az 50-es évek óta — a tervezési kezdetektől — a mű hatása alatt áll. Nekik történelmi jussuk van a tisztességes számlarendezéshez”. Az összegyűjtött igények mellett a levélírók vállalták a váci Ellenzéki Demokrata Kör kezdeményezését, hogy Nagymaroson hozzák létre a Közép-Kelet-

Európai Környezetvédelmi Központot. Ez utóbbi javaslatot elküldték Mark Palmernek, az Amerikai Egyesült Államok magyarországi nagykövetének is. A regionális központ létrehozását Bush amerikai elnök kezdeményezte júliusi magyarországi látogatása alkalmával. A központ munkájában kormányzati intézmények, társadalmi szervezetek és független szakértők vennének részt. Az intézmény a környezetvédelmi problémák közül vizsgálhatná például a határokon átnyúló szennyezés problémáit, a szennyezőanyagok megsemmisítésének lehetőségeit, valamint új energiaforrások feltárását, amelyek nem szennyeznek a környezetet. Az MTI tudósítója megkérdezte Szemes Ervint, a Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztérium nemzetközi fősztályának vezető-

jét, hogy hol tart a regionális központ szervezése, és milyen esélye van a Nagymarosra vonatkozó javaslatnak? A fősztályvezető elmondta, hogy a minisztérium a regionális központ Budapestre való telepítését látja reálisnak, hiszen a fővárosban vannak meg azok a feltételek, amelyek egy nemzetközi központ működését lehetővé teszik. A regionális központ létrehozása jelenleg az előkészítés szakaszában van: számos kérdést kell még tisztázni, például pontosan meghatározni az intézmény feladatait, hatáskörét, működésének anyagi és jogi feltételeit. Ezek kidolgozására a magyar szakemberekből előkészítő csoport alakult, amelynek tagjai várhatóan október végén, november elején kezdek meg az első hivatalos tárgyalásokat az amerikai partnerrel.

Újabb védett tájak

Újabb tájvédelmi körzetek kijelöléséről határozott a környezetvédelmi és vízgazdálkodási miniszter. Ritka vulkáni felszíni képződmények, sajátos tengeri üledéklakódások nyomai találhatók a mintegy hétezer hektáros Kelet-Cserhát Tájvédelmi Körzet területén, ahol 500 hektárt fokozott védelem alá helyeznek. Gazdag élővilág, háborítatlan gyepterület, pusztafüves legelők, sziklafüves részek, ritka növények, növényársulások jellemzik a vidéket. Az andezit- és bazaltvulkánosság sajátos jeleit mutatja a földfelszín a mintegy

hétezer hektáros Karancs-Medves Tájvédelmi Körzetben, ahol szintén körülbelül 500 hektárt a fokozottan védett terület. Védelmet érdemelnek itt a különféle állat- és növényfajok, természetes növényársulások, valamint a történelmi múlt emlékei.

A még háborítatlan sztyeppvidék gazdag növény- és állatvilága, a természetes pusztai környezetben élő tűzok elfordulás indokolja elsősorban a harmadik tájrész, a mintegy 10 ezer hektáros Borsodi Mezős-

gi Tájvédelmi Körzetben védelem alá helyezését.

Az országos jelentőségű nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek, természetvédelmi területek nagysága ma már meghaladja az 500 ezer hektárt. Emellett több tízezer hektár helyi védelem alá tartozik. Körülbelül 100 ezer hektárra becsülhető a további védelemre méltó, illetve a természetközeli állapotba hozható területek nagysága. Az új tájvédelmi körzetek óvása, őrzése, fenntartása, bemutatása a Bükk Nemzeti Park feladata lesz.

Érik már a pinot noir

Baranya aranya

A szokottnál hét—tíz nappal hamarabb megkezdődött az előszüret a pécsi, a siklósi, villányi és mohácsi dombokon: több nagyüzemben és számos kisgazdaságban hozzáfogtak a korán érett fürtök szedéséhez. Ezt az elmúlt napok, hetek időjárása tette lehetővé és szükségessé. Az augusztusban huzamos időn át tartó éjjel-nappali forróság felgyorsította a szőlő fiziológiai folyamatait, ennek következtében váltak mostanra éretté a fehérbort adó muscat ottonel és rizling-szilváni, a vörösbort adó oportó és pinot noir fajták fürtjei. Augusztus 24-e és e hét eleje között viszont

száz-százhusz milliméter csapadék hullott le a Mecsek térségében, s a bőséges eső kiváltotta a szőlőbogyók robbanásszerű növekedését. A kipattant bogyókon megjelentek a rothadás első jelei. Részben tehát a fürtök megfelelő érési foka, részben a rothadási veszteségek csökkentése érdekében döntöttek a korai szüretkezdés mellett a baranyai termelők. Előreláthatóan a közép- és késői érésű szőlőfajták termésének begyűjtése is korábban kezdődik, mint más években. A szőlőtermelő baranyai nagyüzemekben és kisgazdaságokban nagy várokozással, de óvatos optimiz-

mussal tekintenek az ideai szüret elé. Öt éven át ugyanis a természet „takarította be” a termés nagy részét. Az elemi csapások példa nélkül álló sorozata sújtotta híres szőlőtermelő tájat: fagy, aszály, jégverés követte egymást. Még ki sem heverte a szőlő az egyik katasztrófát, már egy újabb csapás érte a szőlőültetvényeket.

Most végre a „lábadozás” szakaszába jutott a baranyai borvidék, s ha az ideai termés még nem is éri el az utolsó „békévé” — 1984 — szintjét, az előző években szüretelnél több fürtöt érlelnek a tőkék.

Országos szója fajtabemutatót rendeztek csütörtökön a Bólyi Mezőgazdasági Kombinátban. Az eseményhez évforduló is kapcsolódott: tizenöt esztendeje nyert polgárjogot ez az új növény a magyar szántóföldeken. A Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium 1974-ben bízta meg a bólyi szakembereket a nagyüzemi szójatermelés meghonosításával. Kiss József vezérigazgató most arról számolhatott be, hogy a kombinát teljesítette a megbízást, kidolgozta a termelési technológiát, megteremtette a biológiai alapokat és termelési rendszere révén el is terjesztette a szóját az egész országban.

Az elmúlt másfél évtized alatt sokszor lángolt fel a vita a szója létjogosultsága miatt. Hosszú időn át ugyanis olcsóbb volt importálni, mint itthon termelni, s gyakorlatilag a magyar

gabonaexport bevételeiből finanszírozhatták az amerikai szójadara költségeit. Az utóbbi években azonban drámaian megváltozott a helyzet. Nagymértékben megemelkedett az importszója ára, emiatt egyre nagyobb lett a behozatal pénzügyi terhe, továbbá ellátási nehézségek is jelentkeztek, ami zavart okozott az állattenyésztésben. A fehérjeimporttól való függésünk csökkentése és a fehérjeellátás biztonságának növelése érdekében szorgalmazza a MEM a szója termőterületének bővítését. Ennek nyomán mintegy 350 mezőgazdasági üzem kapcsolódott be a szójatermelésbe, s a mostani őszen már 62 ezer hektárról takarítják be a termést a gazdaságok. Kiderült, hogy mindenütt eredményesen lehet termelni ezt a fehérjenövényt, ahol a kukorica jól érzi magát, s még a

szélsőséges időjárási körülmények között — például aszály esetén — is megbízható termőképességű növénynek bizonyult.

A bólyi bemutatón arról is értesülhettek a szakemberek, hogy az idén — a becslések szerint — a második legjobb szójatermés várható Magyarországon. A rekord 1982-ben volt, amikor hektáronként 2,3 tonna termést takarítottak be a mezőgazdasági üzemek. Most ennél valamivel alacsonyabb átlaghozamra számítanak, de mindenesetre 2 tonna feletti termésre, viszont háromszor akkora területen, mint a nyolcvanas évek elején. A hazai szójatermelés szakmai gazdája, a Bólyi Mezőgazdasági Kombinát az idén is két és fél tonnás hektáronkénti terméshozammal számol.

Együtt élni a szörnyeteggel?

Nem kedvelem a homoszexuálisokat, viszolygok a műtöprongyos „életművészek-től”, akiknek elve, hogy kerülni kell a munkát, és utálok a részegeskedőket. Az élet mégis arra tanított meg, hogy ezeket az embertársaimat is el kell viselnem, és igazat kell adnom barátainak, akik — meglehetősen — jobb demokraták nálam, akik arra intenek, hogy meg kell tanulnunk együtt élnünk ezekkel a szociális jelenségekkel, bármi legyen is a társadalmi és politikai rendszer.

De vajon abba is bele kell-e törődnünk, hogy szörnyállatok arányai borulnak fölnek? Mint valami földrajzi tény, természetesen és legalább évszázadokig adottnak kell-e tekintenünk, mint valami monumentális elemi csapást, végzetserűnek és elháríthatatlannak felfognunk azt a politikai tény, hogy a szomszédságunkban egy megalomániás diktátor két- és félmillió magyart meg akar fosztani nemzeti jellegétől?

Lengyel László, az ismert ellenzéki közgazdász a minap megjelent publicisztikai írásában (Magyar Nemzet, augusztus 26.) így érvelt: „Mindenkinek be kellett látnia, hogy Ceausescu van, belátható időn belül nem számíthatunk másra, őt pedig sem szép szóval, sem fenyegetéssel, se környözéssel, se nemzetközi nyomással meg nem győzzük. Akkor pedig látványosat tenni nem lehet, taposokat Ceasescu szidásával arat-

ni nem lehet — marad az aprómunka. Meg kell oldani a menekültügyeket, át kell járni a vinni a csomagokat, ruhát, élelmiszert, gyógyszert, híreket, együttérzést.”

Egészében egyetértek a kitűnő cikkkel, mely arra int, hogy a különféle leleplező és népi felháborodást szító kampányok után immár munkához kellene látni. Igazat adok neki az „aprómunka” dologában is. Mégis megkérdem: valóban nincs semmi mód, hogy az állszent nyilatkozatokban tetszelgő diktátort és rendszerét mérséklekre szorítsuk?

A török kormány a Biztonsági Tanácshoz fordul Bulgáriának a török kisebbséggel szembeni politikája miatt. A magyar kormány miért nem tehet hasonló lépést? Miért nem tett meg legalább annyit, hogy hivatalos kormánydokumentum (ún. Fehér Könyv) formájában a nagyhatalmak kormányai elé és az ENSZ tagállamai elé terjesztette volna a magyar kisebbség nemzeti kultúrájának felszámolására irányuló román politikai ténycseit?

Vajon meg kell várnunk, amíg Erdélyből már nemcsak ezerszám, de százezrevel menekülnek az emberek? Vagy úgy ítéli meg a kormány, hogy bármit tenne is, hiábavaló? Még akkor is meg kell kísérelnie mindent. Különben méltán érheti utóbb a vád, hogy hallgatott (illetve nem azon a fóru-

mon szólt, ahol kellett volna), nincs hát joga számonkérni a nemzetek közösségétől, miért maradt el a segítség.

Lehet persze a kormány tartózkodásának más oka is. Az például, hogy a bukaresti kormány pellengérré állításával, ellene alkalmazandó szankciók követelésével nem akarja kényelmetlen helyzetbe hozni Moszkvát, amelynek jóváhagyó vagy hallgatólagos támogatására szüksége van hazai reformjainak véghezviteléhez. Moszkva pedig — miközben meggyűlte a bajai Moldáviában, az 1945. után bekebelezett és most mindinkább lázongó román kisebbséggel — igyekszik javítani a viszonyt Ceausescuval. A román diktátornak a moszkvai Pravdában cikke jelent meg a rezsim jubileuma alkalmából, amelyben persze a ragyogó és problémáktól mentes fejlődés képét festi föl. A szovjet és a román külügyminiszter augusztus végi moszkvai tárgyalásain is teljesen látszott az összhang; a Kreml, amelynek mindkét keze tele van a Balti-tengertől a Kaukázusig dúló nemzeti és függetlenségi mozgalmakból adódó teendővel, szemlátomást óvatosan kerülte a román politika bírálatát.

Kérdés azonban, hogy indokolt-e a budapesti kormány megértése a Ceausescu iránt

oly tapintatos szovjet kormány irányában? Az elvszerű fellépés a magyar kisebbségi érdekek védelmében csakugyan veszélyeztetné-e a magyar reformok szovjet politikai támogatását? Aligha. Moszkva, mely gazdaságilag képtelen segíteni bennünket, katonai kalandba pedig nem bonyolódhat, és amely maga is a nyugat legnagyobb jóindulatára és dollár-milliárdjaira szorul, a legrosszabb esetben sem léphet fel aktívan ellenünk. Legalábbis addig nem, amíg lépéseink a két katonai tömb európai egyensúlyát meg nem ingatják.

Am a lengyel példa arra mutat, hogy még egy nem kommunista kormány hatalomra jutása, még egy rendszerváltozás sem feltétlenül jár együtt a Varsói Szerződés felbomlásával. Nem-kommunista, sőt, anti-kommunista kormányok részvétele a szovjet katonai blokkban persze más jelleget adna a VSZ-nek, de hitelessé lehetne tenni ilyen kormányok nyilatkozatait is arról, hogy nem segítik elő a hatalmi egyensúly megbomlását, és szembeszállnak harmadik országok esetleges szovjetellenes lépéseivel a térségben. A magyar külpolitika mozgásteret talán mégis tágabb, mint azt a borúlátók feltételezik. A fenyegető monstrumokkal szemben mégsem vagyunk egészen tehetetlenek.

Gadó György

Clara Hill nagykövető szerint

Piac kell a Közös Piachoz

Brüsszelben a Lengyelországnak és Magyarországnak a „24-ek” által nyújtandó támogatásról is tárgyal, jelentette ki szerdán az MTI tudósítójának kérdésére az amerikai kormány nemzetközi kereskedelmi megbízottja. Clara Hill nagykövető, hogy a Lengyelországnak és Magyarországnak ígért támogatás és az e két országhoz, valamint a Szovjetunióhoz fűződő kapcsolatok napirendre kerülnek majd brüsszeli, bonni, londoni, párizsi megbeszélésein. A nagykövető minden esetre kitért a kérdés elől, hogy elkészültek-e már a 24 nyugati országnak Bush elnök által

kezdeményezett tervei a varsói és a budapesti reformok támogatására. Válasza arra utalt, hogy Washington nem látja különösebben sürgetőnek a kérdést. A terveket az eredeti elképzelések szerint szeptember elejéig kellett kidolgozni az Egyesült Államok, az EK-országok és néhány semleges ország szakembereinek.

A nagykövető egyébként szót arról, hogy Washington elvileg nem ellenzi a kelet-európai reformországok közeledését, akár csatlakozását a Közös Piachoz — ez azonban csak akkor képzelhető el, ha ezekben az országokban maradéktalanul kialakult a szabad piaczgazdaság.

Harc a kábítószer ellen

Vérdíj a báró fejére

Virgilio Barco kolumbiai elnök szerdán elégedettségét fejezte ki George Bush amerikai elnök kábítószer-ellenes programjával kapcsolatban. A politikusi véleménye szerint az amerikai elnök keddi beszéde arról tanúskodik, hogy az Egyesült Államok valóban le akar számolni a kábítószer-kereskedelemmel. Az augusztusban indított kokainháború első hatásai már érezhetőek a piacon: Miami-ban egy kilogramm kokain ára három hét alatt tizenötezerrel húsz ezer dollárra nőtt. Kolumbiáj szerdán kiadta az Egyesült Államoknak Eduardo Martínez Romerót, a „medellíni-kartell” egyik pénzügyi vezetőjét. Romerót — akit az Egyesült Államokban a kábítószer-kereskedelemből eredő dollármilliók tisztára mosásá-

val vádolnak — augusztus 19-én tartóztatták le. A két ország közötti kiadatási egyezmény két éves szünet után szerdán lépett ismét érvénybe. A kiadatásról szóló hírt Bogotában még nem erősítették meg. A kolumbiai kormány szerdán 250 000 dolláros vérdíjat tűzött ki két kábítószerbáró fejére. Az Escobar Gaviria és Rodríguez Gacha kézrekerítésében való részvételért a kormány titkosan kezeli — hangsúlyozták a televízióban közölt felhívásban. Kanada kész együttműködni az Egyesült Államokkal és Kolumbiával a kábítószer-ellenes harcban, s 210 millió kanadai dollárt áldoz erre a célra — jelentette be szerdán Perrin Beatty, az ország egészségügyi és népjóléti minisztere.

Jóslatok aranybánya-ügyben

A vadásztársaságok soha nem kaptak,
de nem is kérnek állami támogatást

folytatás az 1. oldalról

máktól". Ebben nem kételkedhetünk, ám tudni kell azt, hogy míg az állami területeken sok kitűnő szakember foglalkozásban teszi a dolgát, egy csomó dolgot állami támogatással értek el, addig a vadásztársaságok saját erőből — olykor — saját zsebből áldoztak a célért.

Abban is megállapodtunk, hogy kölcsönösen helytelenítjük a vadászati törvény megalakítását addig, amíg a tulajdonformák nem tisztázódtak. A törvénytervezet társadalmi vitájával kapcsolatban azért megemlítem a szakembereknek, hogy ismét átestünk a ló másik oldalára, hiszen mármár nevenséges arról, azoknak disputálniuk, akik e témában csöppet sem jártasak. Amúgy a tervezetet hetvenvalahány helyre küldték ki. Azt főleg is mondani, hogy ezek között vannak a megyék intézőbizottságai — ezeken belül pedig az ország 811 vadásztársasága. Saly Géza több olyan „cégét” is körbetelefonált, akiről tudta, hogy megkapták az anyagot. A Magyar Nők Országos Tanácsán kerek-perec megmondták neki, hogy ehhez ők nem értenek. Így meg sem vitatják, válaszukat ne is várják. Hasonlóan vélekedett a do-

logról a Vállalkozók Országos Szövetsége is.

Átböngészve és átgondolva a törvénytervezetet, a vadászok többsége tart attól, hogy többen terület nélkül maradnak a törvény meghozatalát követően. Reméljük azonban, hogy a hónapok meglelik majd azt a megoldást, ami által a mezőgazdasági üzemek érdekeltsége is megtartható, ugyanakkor nem éri kár sem a terület használatát illetően, sem pedig erkölcsileg a sportvadászokat, azaz a vadásztársaságokat. Itt jegyezzük le dr. Sinkovits Miklós figyelemre méltó szavait:

— A vadászat azért látszik olyan nyereségesnek, mert a vadászok rengeteg áldozatot hoznak. Ha úgy alakulnak a dolgok, hogy a mezőgazdasági üzemek üzemágakat hoznak létre, a vadászat nemcsak megszűnik aranybányának lenni, hanem akár deficit is lehet.

Ami a sportvadászok, illetve vadásztársaságok áldozatvállalását illeti, arra igen sokan hajlamosak legyinteni és cinikus megjegyzéseket tenni. Ez tulajdonképpen azért érthető, mert még egy-két esztendővel ezelőtt sem igen foglalkozott például a sajtó a vadászattal. Mintha az tabutéma lett volna. Az utóbbi időben viszont „el-

lépett” slágerré, sajnos gyakran csak a szenzációt kutatva.

Az utóbbi sorokban megfogalmazottakat az országgyűlési képviselőket tájékoztató beszámoló sugallja, leszögezve azt is, „hogy pár száz kiváltságos vadász túlkapásai és visszaélései nem jellemzik a csaknem 40 ezer ember tevékenységét”. A közvélemény tehát jórészt úgy tudja, hogy a vadászat változatlanul „egy szűkebb réteg” úri passziója. De hát erről nem a tömegkommunikációs eszközök tehetnek — legfeljebb az e nézetet vallók hitét erősítette, erősítették olykor. Eközben viszont az „illetékesek” elfelejtették kitalálni azt a módot, aminek a segítségével orientálhatták volna (e témában, de sok másban is!) az embereket.

Most pedig következzen néhány önmaga helyett beszélő figyelemre méltó adat, legfeljebb azzal a kommentárral, hogy ezeket a MAVOSZ bocsátotta a rendelkezésemre. A vadásztársaságok Magyarországon 1974. óta valamivel több, mint tizenöt és félmillió fácánt engedtek ki területeikre, s húszmillió naposcsibét (darabja 34 forint) vásároltak. Ugyanebben az időszakban a kipusztulóban lévő fogolyból 85 ezret neveltek föl, amelynek

Engem sem dámogatnak...

csak ötven százaléka vadászható. 1979-től pedig félmillió vadréce felnevelése is az ő munkájukat dicséri. De sorolhatnánk a dáموkat, a muflonokat, vagy akár az őzeket, illetve a vadföld és a vadlelő területének növekedését.

Szólni érdemes a vadásztársaságok hivatásos vadászainak és vadőreinek egyre magasabb szakmai képzéséről, avagy arról, hogy a vadászból és a

vadhúsból a társaságok évente mintegy 45–50 millió dollár bevételt hoznak. (Aki pedig ezeket az adatokat nem hiszi, annak nem járnak utána.)

A tájékoztató ezúttal következő egy mondatának viszont én nem járok utána, hiszen a napnál is világosabb: Szélsőséges megoldások választása — a múlt hibáival együtt az eredmények megszüntetése — rendkívül súlyos hiba lenne, amelynek nemcsak a vadász-

társaságok, hanem a népgazdaság egésze is kárát látta.

Kívánhatjuk, hogy a vadászok azon vágya, hogy európai hírű eredményeiket megőrizhessék, ne vágy maradjon, hanem valóság legyen. Mindannyian érdekében, sokak öröme.

(Következik a búcsúvadász, mely során „csomagot” is kap az Olvasó.)

V.Horváth Mária

Fotó: Nagygyörgy Sándor

D Á T U M

3

1989. szeptember 8.

A stílus az ötvenes évekre emlékeztet

Miért maradt le Marx doktor az utolsó menetben?

Csengey Dénes a zalai választásról

Lapunkban már bővebben beszámoltunk a zalaegerszegi pótválasztást megelőző jelölgyűlésekről, most egy interjú erejéig mégis visszatérünk rá. A harmadik gyűlésen — Pókaszepteken — megjelent Csengey Dénes is, aki mint az MDF elnökségi tagja hozzászólásával támogatta az ellenzéki koalíció jelöltjét, dr. Marx Gyulát. Beszélgetésünket a végeredmény kihirdetése előtt kezdtük, de mire az utolsó kérdés sora került, már tudtuk, hogy mindhárom jelölt felkerült a szavazócédulára.

— Még tart a szavazatok összeszámolása, de a hangulatból lehet következtetni az eredményre. Ön mire számít?

— Úgy látom, igaza volt Marx Gyulának abban, hogy a jelöltek bemutatkozása nem nagyon befolyásolja a szavazás eredményét. Látnivalóan rutinos, összeszokott vitaközök ülnek a közönség sorában, akik az első jelölgyűlés óta kísérik a jelölteket. Ezt nagy bajnak vélem, mert nem hallottam a pókaszeptekieket, pedig én rájuk lettem volna kíváncsi.

— Ők nem nagyon férték be a terembe...

— Miért nem férték be? Ki rendezte be a termet?

— Ez nem berendezés kérdés. Az MSZMP és az ellenzék

egerszegi tábora már a kezdés előtt egy órával megérkezett.

— Ez így nincs rendben. Az a benyomásom, hogy ez a kampány inkább elhallgattatta, mint sem megszólaltatta a falut. Ez nagyon nagy gond. A jelölgyűlések intézménye megérett az elmúlásra, és ez az új választójogi törvénnyel be is következik.

— Az első két gyűlés Marx doktor győzelmét hozta. Minek köszönhető ez az eredmény?

— Ez három, vagy talán négy dolognak köszönhető. Az első, hogy Zala megyében a legrégebb és a legerősebb ellenzéki szervezet a Magyar Demokrata Fórum helyi csoportja. A második ok, a nyári pótválasztásokon az MDF százalékos eredményt ért el. Úgy érzem, az emberek most mindannyian azt gondolják, hogy véget ért egy politikai korszak, meg kell törni az MSZMP egyeduralmát, mert csak így lehet létrehozni egy többpártrendszerű parlamenti demokráciát. A kérdés, hogy ki lesz képes megtörni ezt az egyeduralmat. Az MSZMP? Ebben az emberek nem nagyon bíznak. Az MDF bebizonyította, hogy szabad választáson, demokratikus körülmények között le tudja győzni az MSZMP-t.

A harmadik ok, a Zala megyei MSZMP ugyan megszabadult egy hatalmas tehertől a reformkörök frontátörésével — megszabadult a marxista centrum platformtól, a Münich Ferenc kortól, még a Grósz Károly—féle centrumtól is itt a megyében —, de azt mindannyian tudjuk, hogy egy párt politikáját nem tudja meghatározni egy megyei szervezet, különösen nem a ma is a demokratikus centralizmus alapján felépülő MSZMP-t. Az emberek nem lehetnek meggyőződve arról, hogy az MSZMP-tag Györfy István a szavának tud állni.

Végül a negyedik ok, a reformszámy átörése a megyei vezetésben egyáltalán nem jelenti azt, hogy a Zala megyei MSZMP most csupa reformkommunistából áll. Nyilvánvaló, hogy mindenütt városi és falusi apparátusokkal kell még megküzdnie a megyei vezetésnek, és az emberek nem tudják hogyan sikerül ez.

— Ön itt arról beszélt, hogy az MSZMP még mindig a demokratikus centralizmus alapján működik. Nemrég a Magyar Demokrata Fórumot is illeték ilyen vádakkal, amikor bejelentették az öt regionális központ létrehozását. Konkrétan tudom, hogy a Somogy megyei szervezetek ültakoztak a

döntés ellen. Nehezményezték, hogy őket nem kérdezte meg senki, illetve nem értettek egyet utólag sem a régiók felállításával. Szerintük pillanatnyilag alkalmazkodni kell a politikai harcban a meglévő meggyerendszerhez.

— Itt félreértésről van szó. Nem azért jelöltünk ki öt regionális központot, mert a politikai ügyek intézését ki akarjuk ragadni a helyi csoportok hatásköréből, vagy akár megyei hatáskörből. Arról van szó,

hogy korlátozottak az anyagi eszközeink. Az előzetes felmérések szerint egy jól működő választási iroda fenntartása körülbelül 40 ezer forintba kerül havonta. Az MDF pillanatnyilag képtelen 19 ilyen iroda költségeit előteremteni, hiszen csak a tagdíjakból tartjuk fenn magunkat. Az MDF nem kap támogatást sem a költségvetéstől, sem máshonnan, nem fogadtunk el támogatást a kormány által biztosított 50 millió forintból sem.

— Nem igazak a külföldi támogatásokról szóló hírek?

— Ezek nagyon kicsi összegek, és főleg az MDF napilapjának a megindulásához érkeznek. Minden külföldről érkező támogatást erre fordítunk. Az MDF-nek 400 csoportja van az országban, ha ezeket a kis összegeket felosztanánk, elolvadna az egész, százforintos nagyságrendben lehetne szét-

osztani. De visszatérve az eredeti kérdéshez, nem tudunk 19 választási irodát létrehozni, már pedig ezeket létre kell hozni.

Ezek az irodák nem politikai parancsnokságok, nem politikai központok. Itt alkalmazotak fognak dolgozni, akik nem politikai döntéseket hoznak, nem politikai irányítást végeznek, hanem a szervezet információáramlását hivatottak biztosítani. Fölöttük politikai felügyeletet a régióban működő MDF-csoportok elnökei gyakorolnak. Ők irányítják majd a regionális központot, nem a központ őket. Szükség van ezekre a központokra, itt lesznek a telexgépek, telefaxok, fénymásolók, ezer technikai le-

hetőség a tájékozódásra és kampányok szervezésére. Ennyire van erőnk.

— Miközben beszélgettünk, kihirdették az eredményeket. Marx Gyula — az MDF jelöltje — az első két gyűléshez képest visszaesett, az MSZMP-jelölt Györfy István helyzete pedig javult. Minek tulajdonítja ezt a változást?

— Annak — amiről már az előbb is beszéltem —, hogy a teremben nem helybeliek voltak, a terem hangja elnyomta a helybeliek hangját. Gondolom, sokan haza is mentek kedvetlenül, mert itt az utcán kellett

ácsorogniuk. Úgy látom, hogy Györfy István hívei beültettek egy nagy létszámú tapsolókórust a terembe és ez határozta meg az egész jelölgyűlés hangulatát. Ez nem látszik reformmódszernek, a stílus inkább az ötvenes évekre emlékeztet. Érttem a reformkommunisták szorult helyzetét, hisz azt mondják, hogy ők újak, nem felelnek semmiért. Ez igaz, ugyanakkor nem is bizonyítottak semmit, sőt azt sem tudják, hogy saját pártjukkal hogy állnak. Itt mégis bizonyítani kellene képességeiket, de módszerük stílusa-lannak látszik. Egyáltalán nem lepődnek meg, ha a szavazás egészen más erőviszonyokat mutatna, mint ez a jelölgyűlés.

*

Nem vitatható, hogy az MSZMP-nek volt a legnagyobb tapsolókórusa, de ezt az ellenzék sem nélkülözte. A pókaszeptekiek valóban kiszorultak a „központi” teremből — a másik kettőben videon, az utcán hangszórón lehetett követni az eseményeket —, de akik szólni akartak a megjelentekhez, akik kérdezni akartak a jelöltekről, azok bejöhettek a mikrofonhoz. Ezt sokan megtették, bár lehet, hogy másokat a távolság visszatartott a hozzászólástól.

Györfy Árpád

(Vészhelyzetre fenntartandó politikai megoldás?)

A diktatúra, a felhalmozódott társadalmi feszültségek miatt, a legbizonytalanabb társadalmi struktúra. A mai Romániában az emberi-nemzeti jogok semmibevétele, a lelki terror, a települések és falvak lerombolása, a közellátás alacsony szintje, a világszínvonalról rohamosan leszakadó, tervutasításos gazdaság — és sok más felsorolatlan negatívum —, mind olyan destabilizáló tényező, mely az idő haladtával arányosan, egyre kétségesebbé teszi a Ceausescu utáni korszakra való békés átmenet lehetőségét! Egyre valószínűbbnek látszik, hogy ez a társadalmi struktúra nem reformálható meg trauma nélkül. Mert nem állítható félre a Securitate, a besúgóhálózat pont a tökéletessége, és tökéletesen immorális, embertelen volta miatt. Nem változatható meg az irányítási mechanizmus, a közéleti tisztatlanságok szokásrendszere, és a jogrendszer márról holnapra, és parancsszóra nem építhető ki a demokrácia, nem szüntethető meg a nemzeti elnyomás és ellentét immáron vérré vált szemlélete. Mindez hosszú fejlődést feltételez, az itt jelzett változásokra semmi jel nem mutat, ugyanakkor Románia elszigetelődése és lemaradása Európától egyre tragikusabbá válik.

Napjainkban Romániában a diktatórikus uralmi rendszeren kívül a hamis dákö-román folyamatos és a Nagy-Romá-

nia ideája, tehát éppen a nemzeti-faji eszmék azok a kohéziós erők, amelyek a jelenlegi kurzus fennmaradását biztosítják, a jelenlegi államalakulat érzelmi bázisát alkotják a (román) tömegekben. Ha belegondolunk, pont ez az eszme jelentheti a gyújtószikrát a soknemzetiségű Erdély puszkaporos hordójában egy erős krízishelyzet idején. A másik összetartó erő, miről még nem szoltunk, Ceausescu mítosza. Ez viszont az utódlás idején — attól függően, hogy milyen irányba szándékozik elmozdulni a postconductor vezető — könnyen felszámolható, emlékezzünk az SZKP XX. kongresszusára. Ha a demokrácia létrehozása helyett mégis maradna a diktatúra — mint „vezérszeme” —, akkor a tömegekben az elhalasztott lehetőség, az elementáris csalódottság-érzés feszítheti szét a kereteket. Tehát, ha fennmarad a jelenlegi tendencia, akkor éppen az „utódlás kora” válhat rendkívül kiszámíthatatlan válságidőszakká.

A változathatatlan Romániában csak törékeny illúzió. Magyarországon '56-ban az örökéletűnek hitt erőszakapparátus napok alatt elemeire hullott szét. Adott körülmények között bármilyen apró kő a szélvédőhöz csapódhat, egy pillanat alatt szétreped az üveg, és a haladás irányja kiszámíthatatlanná válik. Számítva a legrosszabbakra, egy kaotikussá vált, esetleg atrocitásokkal terhelt(!) szituációban mi jelent-

heti az erdélyi népek számára a helyzet stabilizálását? Ekkor, és csakis ekkor az egyik alternatíva a teljesen autonóm Erdély létrehozása lehet. (Szovjetunió, a VSZ, esetleg az ENSZ által.) Elsősorban azért, mert a történelem bizonyoságra szert ez az államalakulat életképes lehet. Másrészt itt képzhető el a leghevesebb igény a változtatásokra, itt, Románia ezen részén — Brassótól a Zsilvölgyön keresztül Kolozsvárig — lobbantak föl az elégedetlenség tüzfészkei. Innen menekültek el a legnagyobb számban az emberek. A nemzetiségek — elsősorban a német — kereszttül itt van a legerősebb kapcsolódás Európa többi részéhez. Ugyanez fordítva: a német, magyar, szerb, zsidó és valamennyire az ukrán és örmény anyaország felelősséget érez az Erdélyben élő emberek, nemzetiségek sorsáért és életéért. (Természetesen azokról a nemzetiségekről is, amelyeket innen költöztettek Románia más részeire.)

Bodor Pál a Magyar Nemzet július 17-én megjelent cikkében a szuverén Erdély utópiája ellen tiltakozik — mondhatnánk, az ott élő többségi román népet védve. Ez az erdélyi önálló államalakulat a mostani politikai környezetben valóban irreális. De az eddigi fejtegetésünk, és a Kelet-Európában létező félelmetes tempójú változások (és átváltozások) szerint a szuverén Erdély, mint bizonyos válságmegoldási alternatíva igenis elképzelhetőnek lát-

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy kis falu. Ennek a falunak a végében éldégett egy család. Olyan szegények voltak, hogy betevő falatjuk is alig akadt. Ócska házacskájukat attól lehetett féltetni, hogy egy nagyobb eső, vagy vihar nem sok, de már attól is összedől.

A szegény ember addig kesergett, addig búslakodott, míg egy napon meghalt.

Hátrahagyott két kis árvát, egy fiút és egy kislányt. Sírt az özvegy, mihez kezd most már egyedül. Szaladt fűhöz-fához, kellene neki egy jobb állapotú lakás, hisz jön a tél, a fagy. El is ment többször félfogadásra a szakigazgatási szervhez, ahonnan is rendre elzavarták. Míg nem megunták egyszer a siránkozását, s felajánlottak neki egyszerre két lakást is. Na nem Róbert bácsi villáját, de olyan szükséglakásokat, amelyek legalább az ideit kibírják. Az egyiket az iskola épületé-

ben, ahol már régebb óta él egy rossz hírű, verekedős familia, a másikat a szomszéd faluban.

Időközben az özvegy kapott egy másik ajánlatot is, amolyan privátot. Az egyik tisztviselő megígérte, hogy tud ő egy jobbát, ha néhány bankót csúsztat a zsebébe.

Ennek reményében a szegény asszony visszautasította az előbbi lakásokat. A tisztviselő azonban meggondolta magát, talán félelmében. S ahogy lenni szokott, a család két szék között a pad alá esett.

Szaladt megint az özvegy a tanácsházára, most már tényleg itt a hideg, fázna a gyerekek, segítsenek.

Nem kellett a lakás! — jött a válasz. S ha még sokat ugrál, állami gondozásba vetetik a gyerekeit.

Két nap múlva jött a hír. Ha akarnak, költözhetnek a falu tüzoltószertárába, mind a kilenc négyzetméterbe.

Az asszony végképp elkeseredett, s úgy döntött, a falu elé társa az ügyet.

Az elnök, aki csak az illedelm okán jelent meg a gyűlésen, s mindjárt a bejárat mellett i széken foglalt helyet, egyre vörösebb fejjel hallgatta a szegény család kálváriáját. Morgolódtak a falubeliek, sűrűn pillantgattak felé, hogy történhet meg ilyesmi az ő környezetükben.

Az elnök újra felajánlotta az iskola épületében lévő lakást. Örült mindenki. Még abban is megállapodtak, hogy egy-két legény társadalmi munkában az utca felől ajtót vág, hogy ne kelljen nekik egy folyosón járni a rossz hírű familiával.

Boldogan mentek haza. A szegény asszony is. Míg éjszaka csöppögött az eső a sötét kis szoba padlójára, addig ő szép, fényes szobáról álmodott.

Cseke Hajnalka

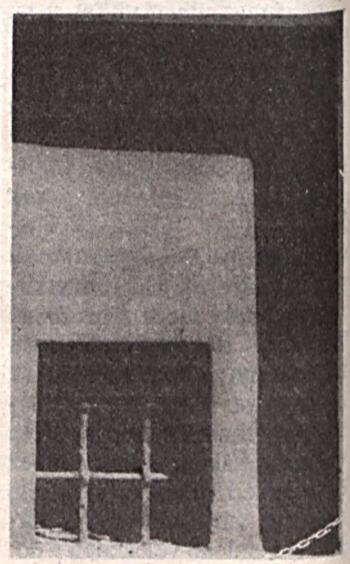
szik. Nem tudhatjuk, hogy a — mindig, és most is dolgozó — európai titkos diplomácia ezt a variációt adott esetben hogyan kezeli. Az viszont biztos, hogy a mai Magyarországon a vezetőstől függetlenül a közéletben ez az elképzelés latensen jelen van, létezik. (És Erdélyben is.) Ugyanakkor ajánlatos ezt a formációt, mint bizonyos vészhelyzetben megvalósítandó politikai megoldást, életbentartani, és minél szélesebb körben felvetni, propagálni.

Az országunkban élő emberek többsége, beleértve a menekülteket is, valószínűleg abban reménykedik, hogy Erdély autonómiájának kérdése nem vá-

lik még sajtóvita témájává sem azért, mert végül is Romániában a parancsuralmi rendszert törés nélkül leváltja minél előbb egy demokratikus struktúra, és az országot nem a diktatúra, hanem az emberközpontú, humanus eszmék fogják vezérelni, és végül Románia egésze integrálódni fog Európához.

Both Balázs

(A fenti cikket a Magyar Nemzet nem közölte, mivel tartalmát vitatja. A szerző kérte válaszelevelük közlését is. Mi nem kívánunk egyik féllel sem vitatkozni. A cikket közreadjuk, a többit az Olvasóra bízjuk. Szerk.)

Felejtük el egymást, Másenyka!

Mehetsz hecc-lady!

Hétszáz elsőéves orosz szakos tanárjelölt — de minek? Még mindig ilyen gazdag ország vagyunk?

Másenyka bemutatása felesleges. A mai 10—55 évesek, akiknek kötelező volt tanulni Jozsif Visszarionovics Sztálin nyelvét, — jól ismerik Másenykát. Nem egy oroszórának a volt a hecc-lady-je, akinek apja a gyakori tanmese szerint kazánkovács és gyakran viszi Másenykát filmszínházba, mert a kazánkovácsok az átkos cári rendszerben nem járhattak moziba. Hát ennyit Másenykáról, aki most majd oroszórától, mindenestől búcsúzik, csak sajnos igen lassan. Pedig már jó lenne elfelejteni. De mulhatatlan nyomokat hagy maga után: az élő nyugati nyelvek negyven éven át elsorvasztott tanári állományát, az egyéb felvételi lehetőségek híján orosz szakos diplomát szerzett tanárokat, akiknek most, vagyis családok korban új nyelvzakos diplomát kell szerezniük, ha a pályán akarnak maradni. A legsúlyosabb nyom: a teljesen elszegényített idegen nyelvi kultúránk.

Hiszen sok százezer fogékony korú gyerek tanult — vagy inkább nem tanult — meg egy nemzetközileg csak szűk körben használható nyelvet. Idő és szellemi energia pazarlása volt, kényszerből.

Van erről a kényszerről nem egy aranyos történetem: példá-

ul a megfélemlített értelmiségi származású igyekezetéről. Egyik középszerű írónk — a nevét hagyjuk, mert már meghalt! — 1952-ben afféle talpnyalós tanulmányt eszelt ki, miszerint az orosz nyelv rokon az ófranciával. Elérkezik 1956 novembere és e lelkes író falától-falig lapulva megy egy vödörrel a Margit-híd irányába, vízért. De ki jön onnét már visszafele? — Hegedűs Géza bácsi, az aranyos, nagyműveltségű író, a magyar színházi szakma drámatörténet tanára, s ugyancsak faltól-falig lapul, ám visszafele is türes a vödre, és figyelmezteti eme írónkat:

— Fordulj vissza öregem!

— Miért?

Géza bácsi azonnal felismerve, hogy most visszavághat a négy évvel korábbi nyelvészeti tanulmányért:

— Azért, mert a Margit-hídig nem lehet eljutni! Rengeteg az ófrancia!

A magyar népet tehát nem kell féltetni, s az értelmiségünket sem. Legalább a szellemi fölénységünk segített a túlélésben. Aztán a Művelődési Minisztériumban tisztességes szakemberek, lassan, csendben egy évtizede megkezdték a készülődést a megfelelő politikai alkalomra, amikor az orosz nyelv tanulása többé nem lesz kötele-

ző, s elkezdtek beheszeszteni elpusztított nyelvi kultúránk sebeit. Ezért tíz évvel ezelőtt 900 hallgatóval növelték az élő nyugati nyelveket — angolt, franciát, olaszt — tanuló tanárjelöltek számát. Mára azonban kiderült: ez is kevés volt. Az országban további mintegy ezer nyugati nyelv szakos tanárra van szükség csak a középiskolákban, hogy visszaállíthassuk az 1949-ben — az orosz nyelv kötelezővé tételekor — volt egészséges közoktatási állapotokat.

Így aztán az iskolákban az orosz egyelőre csak fokozatosan cserélhető ki nemzetközileg használatos élő idegen nyelvvél. Ezért általában csak a középiskolák első osztályaiiban, vagyis úgynevezett felmenő rendszerben és fokozatosan lehet angolt, németet, franciát tanítani helyette. Mert veszedelmesen lecsökkent a nyelvtanári állomány és ahelyett, hogy az egyetemek és főiskolák pótolták volna, öntötték az orosz szakosokat. A legtöbb magyar faluban az egyetlen idegen nyelv szakos tanár az orosz tanár, s aki szülőnek pénze van, hetente kétszer bejárta gyerekeit a közeli városba, angolóra. Most tehát bekövetkezett a tragédia: hiába szűnik a kényszer, nincs még elegendő

más tanár, s még mindig meg kell tartani az oroszórát. A magyar iskolatörténet talán legellentmondásosabb korszaka következik: 1989 szeptemberétől család és közvélemény egyaránt feleslegesnek tartja a nyelv oktatását, de még mindig szinte totálisan az orosz nyelvet tanítják majd. Eddig ugyanis a szülők többsége tudta; nemzetközileg alig használatos nyelv, ott volt ezzel szemben a társadalmi kényszer, s a tiltakozás tilalma. Most e kényszert felváltotta a nyílt beismerés. De akkor hogyan tanítson a szerencsétlen orosz tanár oroszul? Hogyan tartson legalább fegyelmet, rendet az órán, ha a szülői ház és a most már nyílt közvélemény egybehangzóan kimondja: e nemigen használható nyelv tanulása kényszer volt? Aki cseppet is ért a pedagógiához, nem irigyli most az orosz tanárokat. Igaz, hogy ők ugyan becsapótnak érzik magukat, mert szaktárgyat kell változtatniuk, de az eddigiek szerint mégiscsak kapnak egy évet, hogy nyelvvizsgát tegyenek; angolból, németből, franciából, esetleg olaszból, s utána állami támogatással, két év alatt, munkamellé, új diplomát szerezhessenek.

De a kamaszdacra mindig hajlamos gyerekek, e nyelv sok egyéb társadalmi, politikai, gazdasági összefüggésből nyilván csak a negatívumokra figyelnek.

Olyan most ez a közhangulat, mint az egykori viccben Hitler sorsa a pokolban, akit

nem lángokban égetnek, hanem sokkal nagyobb kínt eszeltek ki a számára: Sztálin összes műveit kell fejből megtanulnia — héberül!

Most hát jó lenne mindezt elfelejteni és azt mondani: dologra fel! Csakhogy ahhoz még bátrabban kellene legalább a nyelvtanításunk jövőjét és legalább most megalapozni. Ha már nincs pénz, és nincs szaktanár, legalább a felesleges kiadások, és pedagógiai energiapazarlás megszüntetése, vagyis takarékoskodás révén.

Ma például legalább tízszer annyi orosz szakos tanár van az országban, mint ahányra az orosz nyelv nemzetközi használhatósága és a tömeglélektani helyzet alapján a jövőben szükség lehet. Legalább 15—20 évre előre képeztünk belőlük. Mégis, az idén 700 elsőéves orosz szakos hallgató kezd meg 4—5—6 esztendő tanulmányait, ki tudja, hogy az állam mennyi pénzén?! Nincs rájuk szükség, mégis költünk. Akkor hogyan merül fel bennünk a fanyar kérdés; még mindig ilyen gazdag ország vagyunk? Még azt is megengedhetjük magunknak, hogy változatlanul 11 egyetemi, főiskolai orosz tanszéket pénzeljünk, hozzá még további 49 nyelvi intézetben az orosz tagozatot, ki tudja, mekkora bértömeg árán! Semmiképpen sem lehetne hasznosabb képzésre fordítani ezt a pénzt reformtársadalmunkban?

De ennél fontosabb: kell-e a társadalmi szükségesség elle-

nére még mindig orosz tanulni? Elegendő ok-e erre, hogy az orosz tanárok ne veszítsék el a munkájukat? Nem jobb-e ha inkább a tervezett egy plusz kettő, tehát három év helyett egy-másfél évig csak a nyugati nyelvet tanulják, hogy viszonylag jól taníthassák majd? Hiszen 1949-ben — akkor kezdődött az orosz nyelv kötelező tanulása — minden nyelvzakos tanárt, még a latin szakosokat is kötelezték a gyors tanuló tanfolyamra és utána már tanítottak is. Igaz, olyan is volt az a tanítás! Továbbá a „lyukassá vált” oroszórák helyén addig is nem lenne más tanítanivaló? Például a minden igazi jó tanárral megoldható erkölcstan oktatása? Mert ez utóbbi sem ártana!

Álljunk tehát végre a sarkunkra, mert még mindig vannak lehetőségeink, hogyha már szenvedjük a múltat, legalább a jövőt jól alapozzuk meg. Ma a pénzelosztásban megnyilvánuló mindenféle tapintat országrontás, azért pedig senki sem meri vállalni a felelősséget.

Mit tesznek tehát az általános és középiskolákban, hogy az orosz nyelv kicserélése a leghasznosabban, legkevesebb bajjal történjék s főképp a leggyorsabban?

Aztán hogyan válhatnak át másik nyelv tanulására a most kezdő orosz szakos hallgatók?

Máskülönben... felejtük el egymást Másenykával, de mielőbb. Inkább azt meséljük majd be neki, hogy szerettük!

Földessy Dénes

Focihétvége

Folytatódik a hagyomány, vagy a Siófok törleszt?

A sorsolás szeszélye folytán az NB I ötödik fordulójában dél-dunántúli „csúscsálálkozóra” is sor kerül: az utóbbi két fordulóban kissé megtorpant Siófok fogadja a jól rajtoló, helyenként már régi önmagára emlékeztető PMSC-t — vilanyfényes mérkőzésen.

Az eddig kitűnő jónak bizonyuló PMSC-és technikai vezetőt, dr. Tüske Csabát kérésztük az esélyekről.

— Együtt és lendületben vagyunk — döntetlenül rosszabb eredményt el sem tudok képzelni — mondta. — Úgy érzem, a mi akaratunk fog érvényesülni, így a kezünkben lesz a sorsunk.

— Nem érheti olyan meglepetés a PMSC-t, mint Debrecenben?

— Nem, mert helyzetkihasználásunk nem lesz annyira rossz, most 4—5 olyan helyzetből már legalább kettőt értékesítünk. Úgy kalkulálok, hogy a legrosszabb esetben is döntet-

len lesz az eredmény. Egyébként a Siófokot egy érett, jó csapatnak tartom, amely egy okos edzővel is rendelkezik, így egy nagyon küzdelmes, változatos mérkőzésre számítok.

A PMSC várható összeállítása: Bodnár—Kónya, Bódog, Braun, Palaczkó—Megyeri, Turi, Bérczy, Czéh—Lovász, Lehota.

— Vajon a két legutóbbi vereség, no meg a sérülések mennyire törték meg a Siófokot? — kérdeztük Gellei Imre vezető edzőt.

— Nem különösebben. A Vasas ellen ugyanis úgy kapunk ki hogy jól játszottunk, az MTK elleni fiaskó pedig úgy mond be volt kalkulálva.

— De Olajos és Marozsán sérülése aligha.

— Igen. Olajosra ugyanis még nem tudom, hogy meddig nem számíthatunk. Most kapunk majd az idegsebészeti kli-

nikától véleményt állapotáról, Marozsán viszont már nagy valószínűséggel ott lesz szombaton a PMSC elleni kezdőcsapatban.

— A győzelemért a Siófoknak többet kell kockáztatnia, a pécsi csapat nagyon érti a kontrajátékot.

— Próbálunk ebből készülni, és vállaljuk a három pont érdekében a kockázatot is.

— A kezdőcsapat?

— Bíró-Kolovics, Aczél, Szabó B., Marozsán (Bretner), Keszeg, Palkovics, Freppán-Borostyán, Zsadányi, Magyar.

Egyébként az eddigi találkozókat alapján elmondható, hogy a mérleg nyelve a PMSC felé billen. Tavaly is a megszereshető hatból öt pontot a pécsiak szereztek meg.

Törleszt-e adósságából a Siófok?

Az ötödik forduló párosítása (szeptember 9., szombat): Ú. Dózsa-MTK (19), Békéscsaba-Veszprém (16.30), Csepel—Vasas (19), Haladás-Tatabánya (16.30), Videoton—Vác (19), DVSC—Ferencváros (16.30), Bp.Honvéd—Rába ETO (16.30), Siófok—PMSC (19).

Belfast után

Inkább búfelejtő, mint reménykeltő

Mennyire szabad örülni a belfasti 2—1-es győzelemnek? Hogyan értékeljük ezt a csak tükörben remélt sikert? Egyáltalán siker-e vagy csak egy fénypont az éjszakában? Ezen kételkedő kérdőmondatok után több játékos élvonalbeli edzői is — tapasztalataim sugallják — megjegyzné: „Ilyen a sajtó: a magyar focit ért pofonok után nem válogatnak a negatív jelzőkben, ellenkező esetben pedig — noha az élet nem túl sokszor produkált ilyet az elmúlt két évtizedben — az olvasható: szerencsénk volt, gyenge ellenfelet kaptunk és így tovább... Amit, bizonyos részszegsége ellenére, kapásból a mexikói világbajnokság előtti, mesterségesen felpompált hurrá-hangulattal szoktam cáfolni, amikor nem kevésbé a sajtó jóvótárból eljutott a fociszerető sportközvélemény odáig, hogy már-már az aranycsapathoz hasonlítsa a vébéselejtezőket sikerrel megvívó válogatottat és világbajnoki reményeket tápláljon.”

Valószínűleg elkap a harctéri idegesség, ha Belfast után — ami csak egy aprócska fénypont, nem több — olyat hallok, hogy most már sínen vagyunk (leszünk), mert a spanyol, latinos stílus az fekszik nekünk, és miért ne tudnánk kétszer is győzni a spanyolok ellen. A világot már rózsaszínben látók példákát is hoznánk fel a közelebbi és távolabbi múltból, amikor a magyar válogatott győzött, vagy éppen a Videotonra hivatkoznának, hogy a fehérvári együttes az UEFA Kupa döntő visszavágó mérkőzésén 1—0-ra győzött a Real otthonában. Valóban, a nyolcvanas évek elején, közepén nem egyszer sikerrel szerepelt válogatottunk a spanyolok ellen, de tegyük hozzá gyorsan: — barátságos mérkőzéseken, amit a profivilágban

egészen másként kezelnek. A „Vidi” 1985-ös fricskája tétmérkőzés volt a javából, de ennek értékelésekor nem elhanyagolható körülmény, hogy a kupa sorsa már Székesfehérvárott eldőlt, amikor a spanyol királyi klub 3—0-ra „hengerelt”. Most viszont tétmérkőzéses következik, Budapest és Madridban is! S az esélytárgyalásnál objektív szempont kell, hogy legyen a két ország labdarúgásának az európai focibörzén elfoglalt helye, a bajnokságok (a magyarról és a spanyolról van szó) közötti különbség. Ekkor pedig a megszereshető négy pontból legföljebb egyre vagyunk jók. Mert Belfast sem hozott a felszínre a csapat játékában olyan minőségi tényezőket, ami után a bravúrokban reménykedhetnénk.

De mégis mi az, amibe az idegenbeli siker tényén túlmenően belekapaszkodhatunk? Mert azért van ilyen is. Az, hogy a magyar válogatott mégsem tartozik abba a múltunkhoz viszonyítva szegénytelen európai alsóágba, ahová a Málta elleni kínos kudarcok után sorolták a kontinensen. Belfast cáfolata volt ennek az értékelésnek, a győzelemmel, a csapat tartásával és egy-két kiemelkedő egyéni teljesítménnyel megmutattuk: annyira azért nem vagyunk mégsem mélypontra. Jelezte: ha ki tudjuk választani azokat az idegenlégiósokat, akik nemzetközi porondon segíteni tudnak és melléjük tesszük azokat, akik a honi színvonalból kiemelkednek, akkor a jelenlegi helyzetben is képesek leszünk felzárkózni az európai, jó erős európai közép-színhez. Ebben az esetben egy vébére való kijutás is simább ügy lesz.

Bálint Gy.

A lovakat is doppingolják, ugye?

Hús dupla még megengedett. Az ötösázás „nagy vihar” az 1986-os montecatini világbajnokságon robbant ki, amikor több sportoló is fennmaradt a szűrőn. Talán a nemzetközi szövetség (UIPMB) példás szigorának köszönhető — mint ismert, volt, akinek a bajnoki címébe került a vétkezés —, hogy azóta a botrányok elkerültek ezt a sportágat. Dr. Pucsek József professzor, a Sportkórház Tudományos Kutató Osztályának vezetője, az UIPMB orvosi bizottságának tagja elmondta, hogy az ötusa vb-n levett vizelet-

mintákat dr. Manfred Donike professzor kölni laboratóriumába szállították, s mintegy két hét múlva várható eredmény. Miben különböznek a szabályok, azaz mit nem szabad egy ötösázónak beszélnie? — Ötösában tiltott például a lövészetnél nyugtatóknak számító alkohol, vagy a talán legfárasztóbb számban, a vívásban izgatószerként használt koffein. Nem ihatnak kávét a versenyzők? — Dehogynem! Csak egy bizonyos szinten túl tiltott a fogyasztása. Ez a szint 14 mikrogramm milliliterenként. Ez azt jelenti, hogy körülbelül hús-

dupla még megengedett. Ugye, ez óriási szám, ennyit senki sem iszik meg. De nem is ez a veszélyes, hanem az injekció, amikor koncentráltan adják be a versenyzőnek a serkentőt. Ezek szerint ötösában a dopping terén minden rendben van! — Még vannak nyitott kérdések. Vítás, hogy a lovaklás után legyen-e vizsgálat? Most ugyanis nem volt, de többek szerint ekkor sem mindegy, hogy nyugodt-e a versenyző. S lehetne vizsgálni a lovak nyálát is. Ezek szóba is kerülnek majd a szeptember végi, moszkvai dopping-konferencián.

Kedvező sorsolás

A Nemzetközi Kosárlabda Szövetség elkészítette az 1991. évi női EB—döntő selejtezőjének sorsolását.

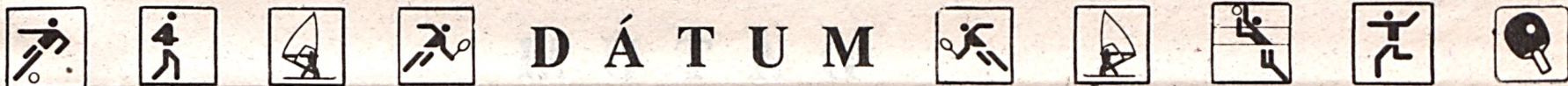
A selejtezőket 1990 májusában két helyszínen, Athénban

és Lengyelországban rendezik meg. A csoportbeosztások:

Athén:
Hollandia, Magyarország, Spanyolország, Izrael, Görögország, Dánia Lengyelország

(a rendező várost később jelölik ki): Olaszország, Franciaország, Románia, NSZK, Lengyelország, Svédország. A csoportselejtezők első két helyezettje jut az 1991. évi EB—döntőbe.

1989. szeptember 8.

D Á T U M

5

KÖNYVESPOLC

Játék — és esélyegyenlőség

A cím láttán talán felkapja fejét az olvasó: mi az az és? Hiszen természetes, hogy a játék esélyegyenlőséget követel. Nélküle nem érdemes játszani. Ez valóban így van, de én most egy olyan játszámra szerettem volna terelni a figyelmet, melyben bizony sokszor — állandóan — felvetődik az esélyegyenlőség kérdése. Ez a játszma: az életünk. Mindennapi, közönséges életünk, és a gyermekeinké. Ha valamit igazán szeretnénk gyermekeink számára — amúgy őszintén — az nem más, mint az esélyegyenlőség. Ezért hívnam fel a figyelmet egy mostanában megjelent könyvre; címe: *Dienes professzor játékai*. Ez a bárki számára hozzáférhető könyv játékleírásokat tartalmaz. Bárhol, bármelyik gyerek játszhatja, kipróbálhatja őket. Kitűnő és hasznos szórakozás. A könyv

ugyanis játszva tanít olyan készségeket, melyek elengedhetetlenek a matematika tanulmányozásához. Olyan alapfogalmakkal ismerteti meg a gyereket, amelyek e játszi szemléletesség nélkül nagyon nehezen lennének „elképezhetőek” és persze használhatók. A játékhoz szükséges egyszerű eszközök is könnyen elkészíthetőek akár a gyerek, akár a szülő. Az esélyegyenlőséget emlegettem; életünknek talán egy nagy illúziója. De mégiscsak jó tudni, hogy miközben sok „szerencsésebb” gyerek fejébe különörrákon tömik külön megfizetett tanárok az ismereteket — egy tanyai gyerek is kézbe vehet egy olyan könyvet, mint a *Dienes professzor játékai*. Az esélyek, persze, nem egyenlőtlenek ki, de legalább életünk egy illúziót, mely nélkül nehéz, még nehezebb lenne elviselni a

valóságot. A matematika kiváltképpen esélyes terepe a fenti illúzióknak. És az sem mellékes, hogy matematika nélkül már elképezhetetlen a jövő... Hadd jegyezzük meg még: a most recenzált és ajánlott könyvet jól kiegészítheti Dienes Zoltán 1973-ban megjelent másik kötete: *Építsük fel a matematikát*. Ez inkább a szülő számára élvezetes és hasznos olvasmány. A gyerekek Varga Tamás (szintén 1973-ban megjelent) kétkötetes munkájával — *Játsszunk matematikát!* — szórakozhatnak... Végezetül ne feledjünk el örvezetni, hogy a világszerte ismert magyar matematikusok (Pólya György, Lánzos Kornél, Dienes Zoltán) egyik-másik könyve olykor a magyar olvasókhöz is eljut.

Szávai Géza

Szerencseországot kutatom

címmel készített portréfilmet Konrad Hermann és Elke Scheiber az ismert szorb íróról, Jurij Brezánról, bepillantást teremtve egyben irodalmi figuráinak világába. „A személyes együttneplés egy költővel, már magában is különös. Az ember olvasta műveit, megismerhette azok alap gondolatát és elképezte magának, milyen is lehet valójában a költő.”

Néhány hét múlva egy esztendeje lesz immár, hogy lehetőségem nyílt őt személyesen is felkeresni Horni Hajnk-i (NDK) otthonában. Felejthetetlen élmény volt. Már az ajtó és a bútorok gazdagon díszített faragásai miatt is. A magaslétról, ahova Brezán a házát

építette, messzi ellátni a lauzitzi határba. „A dombocsa, amin lakom, épp öt gabonakeleszt magasságú” — mondogatja gyakran. Ez egy pont a világban, egy tudatosan megválasztott pont, melyben jóban és rosszban is enyhét lel az ember. Ludmilla asszony, a felesége, forró teával kínált. Egymás közt szorb nyelven beszéltek. — Brezán úr, korábbi műveinek ismeretében mindenekelőtt az érdekelne, mi foglalkoztatja pillanatnyilag? Készül-e újabb frászmű?

Igen. Manapság új regényem dolgozom, amely az év végére remélhetőleg el is készül. Terjedelme mintegy 400

oldal, s további adalékul szolgál életrajzi témáimhoz. Nyelvében és formájában autentikus. Az „OLYM” címet adtam neki.

— Ön szorb nemzetiségű, műveit két nyelven, németül és szorbul írja. Melyiken szólal meg az új regény?

— Nem feledve nemzetiségi voltomat, német nyelvű írónak érzem magam. Új könyvem párhuzamosan íródik mindkét nyelven. A tartalomra koncentrálok, hisz a mondandó a fontosabb. Majd ezt követi a nyelvi megformálás. Az irodalom teljes igazsága nem a tényekben, mindinkább az emberekben (író-befogadó) rejtezik. Ezért nagyon fontos, hogy a megélt — más nyelveken megírt — valóságselemek a legjobbak által fordítassanak idegen nyelvekre és viszont.

— Igen, ez nagyon lényeges. Magam is így tartom. Remélem, az önéletrajz időközben elkészült, s az olvasók ismét gyarapíthatják ismereteiket általa. Az ő gondolataival zárom frásomat. „Közép-Európában, bensejében egy másnak, a kultúra és a civilizáció magas fokán álló népek, több évszázados utat maguk mögött tudó hatalmak közt is — 1945-ig a szó valóságos értelmében is szolgáló népek (érsd: a szorb) — politikai hatalom nélkül, a maga pusztán nemzetiségi tudatával (voltában) is fennmaradhatott.”

Igen, ezek a sorok nem igényelnek kommentárt.

Bayer B.

* Dienes professzor játékai. (Dienes Zoltán angol nyelvű kéziratát Varga Tamás dolgozta át) Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1989

Száz szó

Zavartan, tanácstalanul hallgatom a Petőfi-bizottság antropológusának azonosító ismertetését. Tudományos érveivel nem próbálok vitakozni, de érzem: minden, amit múltunkról mindenedig magamban hordoztam, egyre bizonytalanabbá, képlekenyebbé válik. Úgy látszik, valami eszmei adáshiba zavarja a kép tisztaságát. Félő: a becsületes szándékú igazságkeresés keresztes hadjárattá fajul, s arra inti: bánjunk óvatosabban, gyanakvással eszményképeink-

kel; legyünk éberebbek, mielőtt hamis mítoszokat faragnánk. Most itt a jó alkalom, hogy néhány Petőfi-emléktábla erejéig Segesvár környékén besegítsünk a falurombolás ügyének. Hiszen Fehéregyháza és Héjjasfalva immár „CSAK” egy vesztés csatahely a többi sok száz mellett; s manapság úgyis korszerűtlenebb újraolvasni A KÖLTŐT, mint újratemetni. Hamvai hazakerülnek. Egy „szép illúzió” pedig: Szibériánál is messzebb.

Szűcs László

Köszöntjük

Mária

és Adrienn

nevű kedves olvasóinkat

Mária a héber Mirjam névnek a görög és a latin bibliafordításokban módosult alakja. Egyike legkedveltebb női neveinknek. Jelentése ismeretlen. A naptár több mint harminc Mária napot tart nyilván. Nagy népszerűsége a keresztény, főleg katolikus országokban kezdettől fogva megvolt, hiszen Jézus anyját tisztelik benne. A fő ünnep ezért a katolikus naptár szerint szeptember 8., Kisasszony napja, Mária születésének napja.

Adrienn a francia Adrienne névből származik az Adrien (Adorján) női párja. Szép és nemesen előkelő hangulatú nevük nem bibliai eredetű, voltaképpen csak egy helység neve rejlik benne.

SZÁVAI KALENDÁRIUM

Géza | Szeptember 8: Adrienn

Sirató
(Előzetes)Ha te meghalsz, Adrienn,
Nekem majd kiadni enni?Legnagyobb
nemzeti kincsünkért

Az Anyanyelv-ápolók Szövetsége ez év tavaszán alakult. Célja az anyanyelv-ápolása és védelme a nyelvhasználati és a társadalom érdekében. Szomorú tény, hogy a beszéd- és magatartáskultúránk — a nemes törekvések ellenére is — az emberi érintkezési formákat is beleértve, eltorzultak. „Az Anyanyelv-ápolók Szövetségének ezért az a törekvése, hogy soraiba tömörítse mindazokat, akik felelősséget éreznek anyanyelvünk jelen állapotáért, helyes és kultúrát használatáért, közéleti szerepének és jogának visszaállításáért.” — olvashatjuk programjukban. A szövetség tevékenységéről időről időre tájékoztat, de rendszeresen hírt ad ról az Edes Anyanyelvünk folyóirat is.

Címük: 1052 Budapest,
Belgrád rakpart 24.
1360 Budapest, Pf.: 6

Bayer Béla

FELHÍVÁS

A Váraljai Református Egyházközség és a Református Fialatok Szövetségének váraljai csoportja, mint fenntartó testület bejelentik, hogy a MAGYAR CSERKÉSZSZÖVETSÉG alapszabálya szerint CSERKÉSZCSAPATOT szerveznek. Célunk (megegyezik a szövetség céljával): „az önként jelentkező gyermekeknek — a 76 éves magyar cserkészlet haladó hagyományai alapján — cserkészszellemben való nevelése; tagjai testi, szellemi és lelki felkészültségének fejlesztése; a magyar történelmi, népi és kulturális hagyományok ápolása; a gyermekek olyan nevelése, hogy demokrácián gondolkodó emberré váljanak.”

Alakuló csapatgyűlésünket 1989. szeptember 17-én 18 órakor Váralján, a Református Egyházközség gyülekezeti termében tartjuk.

Várjuk a gyermekek és az öregek jelentkezését, valamint minden érdeklődőt szeretettel hívunk.

Váralja, 1989. szeptember 4.

A fenntartó testület neveiben:

Kazinczi Gyula sk.

elnök

Vikár Béla sk.

lelkész

Szeptember 9-én,

szombaton

19.30 órakor

SUSANA RUZICKOVA

csembaló koncertje

MŰSOR:

J. S. Bach:

Aria variata alla maniera Italiana BWV 989

c-moll toccata BWV 911

g-moll Englische Suite BWV 808

J. S. Bach:

B-dúr Partita BWV 825

Doni Scarlatti:

Sonatas

C — Kp 159, f — Kp 519, f — Kp 384

D — Kp 388, A — Kp 513

Viktor Kalabis:

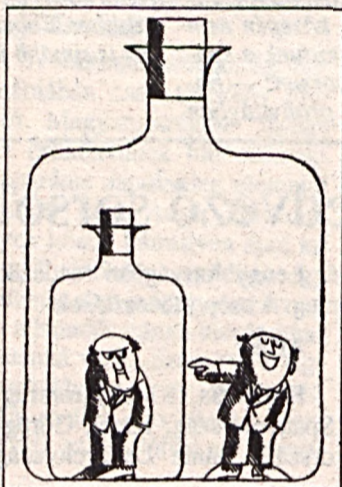
3 Aquarelle

Belépfődíj: 80 forint

A Nap két: 6.12 órakor
nyugszik: 19.13 órakorA Hold két: 14.58 órakor
nyugszik: 22.31 órakorTisztelt Polgárok,
tisztelt Tagtársaink!

A Magyar Demokrata Fórum Szekszárdi Városi Szervezete nyár végi első összefoglaló ülést 1989. szeptember 11-én (hétfőn) 18 órakor tartja a Babits Mihály Művelődési Központ próbatermében.

ALKOHOLKONTROLL AKCIÓ

1989. szeptember 8.

19.00—23.00

Fadd—Dombori út

Keselyűsi u. — Öcsény elágazó

Autóklub: szgk + fényező-beállítás

Szekszárd, Béri D. Adámfa

MHSZ: szgk + 1 fő

16.00—19.00

Pincehely, Vörösmarty Tsz. előtti tér

Közlekedési Felügyelet: szgk + 2 fő CO-mérés

Gemenc Volán: szgk + 2 fő

16.00—22.00

Gunasz felső bejáró, parkoló

Közúti Igazgatóság: tengelysúly-ellenőrzés

6

D Á T U M

1989. szeptember 8.

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ
pénteki műsor

6.00: Kezdődik a nap: hírek, hírmagyarzatok, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: A hallgató a szó. 9.40: Történelmünk útja. 10.00: Hírek. 10.10: Szerkesztők fóruma. 10.40: Figyelő. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli hangverseny. 12.30: Hölgyválasz. 13.00: A mai nap és műsorismertetés. 13.30: Tallózás magyar folyóiratokban. 13.40: Kelet-európai szemle. 13.50: Keresni és találni. 14.00: Hírek. 14.10: Szerkesztők fóruma. 14.40: Figyelő. 15.00: Hírek, műsorismertetés. 16.00: Hírek. 16.10: A hallgató a szó. 16.40: A politikai

gondolkodás története. 16.50: Nyugati levél. 17.00: Hírek, műsorismertetés. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: Kelet-európai szemle. 18.50: Keresni és találni. 19.00: Hírek. 19.10: Világ gazdasági magazin. 19.40: Tiszta forrás. 20.00: Hírek. 20.40: Magyar politikai magazin. 21.00: Hírek, műsorismertetés. 21.10: Forgószínpad. 21.30: Tiszta forrás. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A mai nap késő esti kiadása. 22.30: A hallgató a szó. 23.00: Hírek. 23.10: Világ gazdasági magazin. 23.40: Tiszta forrás. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Magyar politikai magazin. 0.45: Műsorzárás.

Deutsches Rundfunkprogramm von Studió Pécs
von 11. 09. 1989. bis 17. 09. 1989.

Montag: — Nachrichten. — Montagmagazin. Redakteur: Willy Graf
Dienstag: — In der Muttersprache. — Schulfunk. — Neue Zeitung
Vorschau. — Berichte und Nachrichten. Redakteur: Willy Graf
Mittwoch: — Nachrichten — Jugendfunk. Redakteur: Zoltan Weisenfeld.

Donnerstag: — Nachrichten — Aus Geschäftsbändern herausgewählt.
— Wunschkonzert. Redakteur: Willy Graf
Freitag: — Nachrichten. — Kulturmagazin. Redakteur: Erika Freund
Samstag: — Sie wünschen — wir spielen.
Sonntag: — In der Muttersprache. — Musikantenfreundschaft. Auf
Gastreise mit der Boschok — Mohatscher Jugendblaskapelle in der Steiermark. Redakteur: Willy Graf.

Plan emisija od 11. 09. do 17. 09. 1989.

11. 09. ponedjeljak: Vijesti. Glazbenoinformativna emisija. Ponuda emisija za tekuci tjedan.

12. 09. utorak: "Na maternem jeziku" Vijesti, izvjestaji. Radioskola. Urednik: Andrija Pavlekovic.

13. 09. srijeda: Vijesti. Na valu mladih.

14. 09. cetvrtak: Vijesti. Panorama - kulturni magazin.

15. 09. petak: Vijesti. Vikend magazin. Ponuda za kraj tjedna.

16. 09. subota: Emisija po zeljama slusalaca.

17. 09. nedjelja: "Na maternem jeziku" Emisija Gradiscanskih Hrvata. Urednik: Andrija Pavlekovic.

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Magyar tudósok a közelében. 9.00—11.00: Napközben. 11.05: Hagományápolók. 11.38: Ködben — Sziráky Judit novellája. 12.45: Van új a Nap alatt. 13.00: A zene is összeköt. 14.05: Erről beszéltünk. 14.35: Népszerű operett-kettősök. 15.00: Magyar Írás. 15.49: Három öreg — Sinka István novellája. 16.00: Tizenhat óra. 16.15: Hangoló. 17.00: Orvosi tanácsok. 17.05: Megy a gőzös. 17.30—17.47: A Koreai Népi Demokratikus Köztársaság nemzeti ünnepén. 17.30: Aranysugarú ősz — koreai költők versei. 17.45: Országok, tájak népzeneje. 17.52: Filmzene. 18.05: Látuk, hallottuk, olvastuk. 18.20: Levelekre röviden. 19.15: Sportvilág. 19.40: Bartók Béla — Keszler Lőrinc: Magyar parasztdalok. 19.50: Gong. 20.00: Korkóstoló. 20.30: „Szállj régi dallam” Horváth Jenő és Serezz Rezső dalaiból. 21.00: Kilitó. 21.45: „Hajszálgyökerek”. 22.30: Bagoly.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Rivaldafényben. 9.05: „...legyen valami emberszabású” Születésnap beszélgetés Abody Bélával. 10.05: Sweet Charity. Musical hangverseny a Fővárosi Operettszínházban. 10.55: Kertbarátok műsora. 11.05: „Ó, ó, ó Nagymami”. Nagymamák, nagyapák, unokák műsora. 11.30: Balatonrádió. 12.10: Népi muzsika. 13.05: Pophullám. 14.00—16.55: Pénztől — péntekig. 17.05: Kölyörádió. 17.30: Ötödik sebesség. 18.30: Pop-regisztr. 19.05: Garázs. 19.35: Fialaloknak! 21.05: Újdonságainkból. 21.30: Cigányféléra. 22.00: Archivumunkból. Mindszenti István nótákat énekel. 22.20: Meseautóban. Régi idők film dalai. 23.20: Hová tűnt a sok virág?...

BARTÓK RÁDIÓ

9.08: Bemutatjuk új kórusfelvételünket. 9.50: Magyar zeneszerzők. 10.30: Zengjen a muzsika! Az amatőr zenei mozgalom híradója. 11.00: Zenekari muzsika. 12.05: Otello. Részletek Rossini operájából. 13.00: Hallgassuk újra! 13.59: Zenekari muzsika. 15.15: Hauser Adrienne Chopin zongorahangversenye. 16.05: Wagner: Rienzi. Öt-felvonásos opera. 20.05: Újraolvasva — Tolnai Lajos: Sötét világ. 20.15: Új kompakt lemezeinkből. 21.27: A kamazene kedvelőinek. 22.47: Zámbo István vezényel. 23.18: Kódexek zenéje.

TV1

9.00: Képűjság. 9.05: Tévétorna. 9.10: Micsoda emberek. Öletem házak. NSZK rövidfilm. 9.35: Egy óra múlva itt vagyok. Tévéfilmsorozat. 10.45: Képűjság. 16.55: Hírek. 17.00—19.00: Péntek délután. 17.00: Égvényrűk. kb. 17.30: Téka. kb. 17.40: Riportfilm. 17.55: Reklám. kb. 18.00: Ablak. 19.05: Reklám. 19.10: Esti mese. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Az utolsó szó jogán. Magyar dokumentumfilm. 22.35: Reklám. 22.40: Erzsébet-díj — előzetes. 22.45: Két férfi egy eset. NSZK büntügyi tévéfilmsorozat. 23.45: Híradó 3.

TV2

17.00: Képűjság. 17.15: TV2. 17.45: Kérdezz! Felelek. Egri János műsora. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.47: TV2. 19.00: Megkészt gyilkosság. Csehszlovák büntügyi tévéfilm. 19.57: TV2. 20.45: Ki viszi át a szerelmet? Dr. Czeizel Endre előadása. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.30: Atlétikai Világkupa. kb. 23.00: Napzárta.

Rádió, televízió

SKY CHANNEL

6.30: Üzleti hírek. 7.00: DJ Kat Show. 9.30: Panel Pot Pourri. 11.00: Sullivanék. Filmsorozat. 11.30: Sky-krónika. 12.30: Gondfórum. 13.00: Egy másik világ. Amerikai filmsorozat. 13.55: Köz-kórház. Filmsorozat. 14.50: Változó világ. Filmsorozat. 15.45: Szeretmi. Filmsorozat. 16.15: Fialat orvosok. Filmsorozat. 17.00: Vissza-számlás. 18.00: Eurosport.

SUPER CHANNEL

7.00: Hírek. 7.05: Időjárás. 7.09: Üzleti hírek. 7.30: Hírek, időjárás. 7.39: Üzleti hírek. 8.00: Időjárás. 8.02: Egyveleg. 15.30: Off the Wall. 16.30: On the Air. 18.30: The Global Chart Show. 19.30: The Lloyd Bridges Show. 20.00: Turistamagazin. 20.25: Hollywood beltről. 20.50: Transmission. 21.50: Világhíradó, időjárás. 22.00: Chart Attack. 23.00: Koncertkülönlegességek. 0.00: Hírek, időjárás. Egyveleg.

TV5

16.05: L'enfant et les sortilèges. 17.05: Vaucluse — Provence-i tájkép. 18.05: Hírek, időjárás. 18.10: Pihenőidő. 18.30: Szárnyaló képezet. 19.00: Számok és betűk. 19.30: Hegymások magazinja. 20.00: Az interjú. Büntügyi film. 20.55: Dokumentumműsor. 21.10: Jazz. 21.40: Kerevet. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás. 22.30: Territóriumok. 23.10: Sport és szabadidő. 0.00: Vendégségben Frednél. 1.00: Műsorzárás.

SAT1

6.00: Jó reggelt a SAT1-gyell! 9.00: Hírek. Időjárás. 9.05: Tévébölt. 9.30: Tenisz. 11.00: Hírek, időjárás. 11.05: Fekete-erdei uta-

zás szerelmi bánatból. Német film. 13.00: Tévéközszé. 14.00: Horoszkóp. Műsorelőzetes. 14.05: Köz-kórház. 14.50: Pénzügyi ötletek. 15.00: Tenisz. 16.10: Tévébölt. 16.35: Hírek, időjárás. 16.45: Tenisz. 18.45: Híradó. 19.00: Szeretmi-csekerék. 19.30: Egy Duke ritkán jár egyedül. Amerikai akciófilm-sorozat. 20.25: Időjárás. 20.30: Fantáziasziget. Filmsorozat. 21.15: Hírek. Sport. Időjárás. 21.30: Tenisz.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ

1. műsor: 8.10: Műsorismertetés. 8.15: Hírek. 8.20: Tv-naptár. 8.30: Saram, baram. Sorozat gyermekeknek. 9.00: Iskolai program. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolai program. 12.30: Hírek. 12.35: Műsorismertetés. 12.40: Elmulasztották — Nézzék! 15.10: Hírek. 15.15: Rádióadásprogram. Éjszakai műsor ismétlés. 16.30: Magyar híradó. 17.15: Tv-napló I. 17.35: Sorozat gyermekeknek. 18.05: Számok és betűk. 18.25: Népzenei műsor. 19.10: Időjárás. 19.13: Hírek külföldi turisták számára. 19.18: Rajzfilm. 19.30: Tv-napló II. 19.53: A ma sport. 20.00: A megpecsételt tizenkettő. Filmsorozat. 21.00: Szórakoztató műsor. 21.30: Tv-napló III. 21.50: Egyedül mindenkié. 22.50: Hírek külföldi turisták számára. 22.55: Rádióadásprogram. Éjszakai műsor. 1.25: Hírek. 1.30: Műsorelőzetes.

2. műsor: 17.45: Műsorismertetés. 17.50: Barcelona: Atlétikai VK. — közvetítés. 21.30: Hírek. 21.37: Időjárás. 21.40: Parlament-krónika. 22.00: Egy szerző, egy film. 22.20: Játékfilm. 23.50: Műsorelőzetes.

A Sky Channel, a Super Channel, a TV5 és a SAT1 műsorát részletesen közli a Telehold.

INNOMARK
Marketing-Tanácsadó Fejlesztő
Vállalat

innomark
Marketing Szervező GM.

REKLÁM IRODÁJA

1073 Budapest, Osváth u. 11.
Tel.: 220-902

Marketing kommunikációs szolgáltatásaink:

AKCIDENC KIADVÁNYOK TERVEZÉSE
— GENERÁL KIVITELEZÉSE

— prospektus, gépkönyv, szórólap, tájékoztató nyomtatvány
stb. tervezése, nyomdai reprodukcióra alkalmas másolóeredetű
kivitelezése, nyomdai kivitelezése

NAPTÁRAK

— fal-, plakát-, asztali-, agenda-, zsebnaptár

GRAFIKAI TERVEZÉS

— vállalati image kialakítása, formálása; embléma — védjegy
— levélpapír — boríték és bármely reklámcélú kiadvány
tervezése

TIPOGRÁFIAI TERVEZÉS

REKLÁMFOTÓ

FORMATERVEZÉS

— CSOMAGOLÁSTECHNIKAI KIVITELEZÉS

— csomagolóanyagok és termékek

SZITANYOMÓ TEVÉKENYSÉG

— meghívók — névjegyek — üdvözlők
— öntapadós matricák
(papír — textil — selyem — alufólia — víztiszta fólia —
polivynil alapanyagokból; bármilyen méretben)

SALES PROMOTION

— kerámia — üveg — bőr — műbőr stb. reklám
ajándéktárgyak

APRÓHIRDETÉS

Tizenhét éves kereskedelmi és
vendéglátóipari gyakorlattal ren-
delkező, érettségizett férfi üzletk-
etői állást vállal. Ajánlatokat „Saját
gépkocsi” jellegre a Dátum szer-
kesztőségébe kér.

Felsőfokú gépész végzettséggel
vezetői gyakorlattal állást változ-
tatnék. „Sokoldalú” jellegre a ki-
adóba.

180 cm magas, 43 éves, elvált
nő társat, barátot keres. „Dél-Du-
nántúl” jellegre a kiadóba.

Eladó női írha-kabát 46-os mé-
ret, fehér prémmel 5000,— Ft-ért.
Érdeklődni: (74) 11-651 telefonon
17—18 óra között.

Birkahodályok, mélyalmas
telepek trágázása géppel. Király,
Kurd, Petőfi u. 7/a. Telefon:
74/85-034.

Biogliszta szerződéssel, díj-
mentes technológiával szállítással
eladó. Ár: megegyezés szerint. Ér-
deklődni: Bajkai Ferenc Bonyhád,
Benczúr u. 40.

150 m²-es családi ház gázfűtés-
es (padlófűtés) szuterénal, gar-
rázzsal, pincével, beépített tetőtér-

rel eladó. Érdeklődni: Bajkai Fe-
renc Bonyhád, Benczúr u. 40.

Családi ház nagy mellék-
épülettel eladó. Érdeklődni: egész
nap Bonyhád-Majos I. út 20.

Kezdeknek német nyelv-
tanítást vállalom Szekszárdon,
hétfőtől csütörtökig 16.30 és 18
óra között. Érdeklődni: a kiadóban
„szeptember” jellegre.

Olcson eladó! 56 m²-es össz-
komfortos lakás. Szekszárd,
Bottyánhegy 13. Nagypál.

Igényesnek eladó belvárosi,
téglaépületben lévő két szoba étke-
zős, parkettás, telefonos lakás. Ér-
deklődni: Pécs, (72) 33-205.

Gyűjtőknek eladó Parlofone
Junior gramofon, tükézzel, 54
db korabeli lemezkülönlegessé-
gel. „Kuriozum” jellegre a hirdető-
be kérem az ajánlatokat.

Eladó Pécsen Ifjúság u. 7/a.
alatti, tehermentes, 35 m²-es sző-
vetkezeti lakás. Érdeklődni: a ház-
mesternél.

Mórág, Kossuth u. 60. számú
ház, gazdálkodásra alkalmas terü-
lettel eladó. Érdeklődni: a helyszí-
nen.

HIRDETÉSÉT TELEFONON IS FELADHATJA

Pécs (72)	41-580
Szekszárd (74)	16-277
Domóvár (74)	66-779
Paks (75)	11-173
Tolna (74)	40-476
Gerjen (75)	30-060

KEDVEZMÉNYES

ÉRTÉKESÍTÉSI

AKCIÓ

szeptember 12-től

Burgonya és vöröshagyma 8,— Ft/kg
Fejeskáposzta 5,— Ft/kg

Árukiadás a burgonyatárolónál!

Munkanapokon: 7—18 óráig

Szombaton: 7—13 óráig

Amíg a készlet tart!

Szombaton 9-én

19 órától

LORD

koncert

a szekszárdi

SPORTCSARNOKBAN

1989. szeptember 8.

DÁTUM

7

NOVOPRESS

A NOVOTRADE RT.-BARANYAKER LAPJA

Dolgozókat keres? Elfekvő árukészlete van?
Szolgáltatásait akarja reklámozni?
Termékeit eladni?

FORDULJON HOZZÁNK BIZALOMMAL!

Baranya, Somogy, és Tolna megyében
MEGOLDJUK HIRDETÉSI, REKLÁMOZÁSI
gondjait. Lapunk mérete A/4-es.

Bővebb felvilágosítással szívesen állunk
rendelkezésükre szerkesztőségünkben.

PÉCS, SALLAI U. 1. 7621.

Telefon: (72) 14-212, 32-325

Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7.

Telefon: (74) 16-277

Telefax: 15-275

HIRDESSZEN POSTAI FELADÁSSAL!

Kedves Olvasó! Ha kitölti ezt a szel-
vényt, borítékba teszi és feladja címünk-
re:

DÁTUM RT. 7100 Szekszárd,
Bajcsy-Zsilinszky u. 7.

három napon belül olvashatja hirdetését
(fizetés utólag, kiküldött csekkünkön).

Megrendelő neve: .....

Címe: .....

Megjelenés napja: .....

Hirdetés szövege: .....

Dátum Lap- és Könyvkiadó ajánlata!

V. Horváth Mária:

Vadászszakmány — nemcsak vadászoknak

Politika és vadászat?

— Vadászkerölcs és vadászkerölcsstelenség?

Volt-e helyenként jog- és törvénytörés?

— Kik vadásztak? — Mire és hogyan?

— Kik nem vadásztak?

— Hatalom és sport?

Természetvédelmi horror?

Kor-körkép és kórkörkép. Persze, sok-sok
feddhetetlen vadással találkozhatnak.

A Dátum című szabadelvű napilap olvasói már
találkozhattak a sorozattal.

A szeptember végén megjelenő könyv még
közzé nem tett riportokat és véleményeket is
tartalmaz.

Ára: 58,— Ft

Postai utánvétellel küldjük megrendelőinknek.

Megrendelhető:

Dátum Lap- és Könyvkiadó,
7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7.

Kezdetben vala, ha nem is az ige, mint a Bibliában, de a gyermekfrász. Az, amikor megijed a csemete ettől-attól, illetve fejét megsüti az életadó napsugár. Ez a jelenség azonban napjainkban egyre több eseményre alkalmazható, azzal a különbséggel, hogy egyáltalán nem a gyermekeket érinti. Volt temetésfrász: elmúlt, lett prágai frász: borogatták, van (és marad) németfrász.

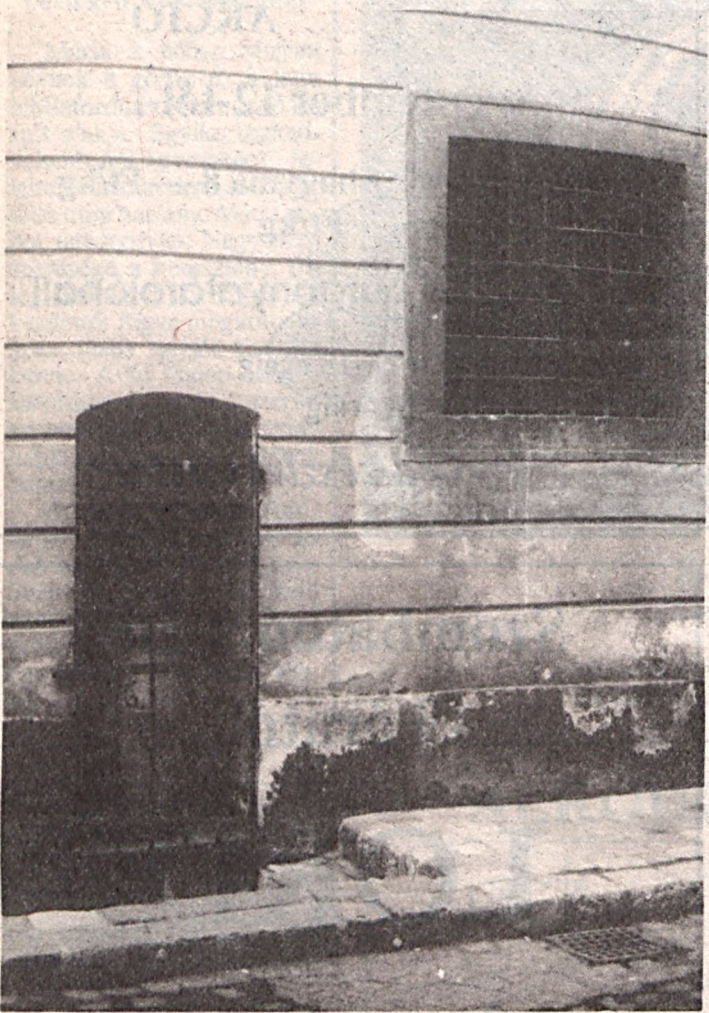
Legújabbban — a hamburgi Német Keletkutató Intézet híre nyomán — felütötte fejét a dollárfrász. Az tudniillik, hogy a Szovjetunió január 1-étől a KGST országoknak csakis ezért a becses, kemény valutáért adja majd a kőolajat. Tervutasításos rendszerben megöszült külkereskedők fogadásokhoz szokott gyomra rándult össze erre a hírre, s az ipari tárca miniszterhelyettese sietett kijelenteni, hogy semmi ilyenről nem tudnak. Mert igaz ugyan, hogy Rizskov szovjet miniszterelnök azt mondta, „megfelelő ellentételezésért” szállítanak olajat, de elképzelhető ebben némi eltérés is a véleményekben. Olyan például, mint amikor az egyszeri hölgy hirdett házassági ügyben „csinosnak mondott” kitételrel, s csupán azt nem kötötte senki orrára, hogy őt a vak ember mondotta csinosnak...

Maradjunk tehát abban, igen könnyen elképzelhető, hogy az egyébként hebehurgyasággal eddig sem vádolható németek most sem tévednek. Ettől azonban kár lenne dollárfrászt kapnunk. Főleg azért, mert — akárcsak az eredeti ijedelemnek — ennek is megvan a maga ellenszere. Történetesen nem is lenne olyan nagyon rossz, ha mindent dollárért adnánk-kapnánk a Szovjetuniótól és a KGST-ben velünk együtt (vissza)fejlődő, halmozottan hátrányos baráti országoktól. Több év óta ugyanis nem mi feledkeztünk el a számla kiegyenlítéséről, hanem a nagyobbik testvér. Sok-sok millió transzbaesett, illetve transzferábilis rubellel.

Nem is lenne olyan rossz dolog, ha a jelenlegi feltételekkel előkaparhatnánk kvaszra tartogatott kopejkáinkat, s belőlük 70—80-ért kapnánk egy-egy dollárt — hiszen ennyiért változtatják odaít mostanában! Ez az értékrend pedig csak a súlyos piaci ártalmakkal terhelt agyú szemléltetőben kelthet kétséget, a jóhiszemű, ártatlan szovjet embernek sem oka, de méginkább módja nincs ebben kételkedni.

Az sem lenne persze túlságosan nagy baj, ha a soha nem használt, de azért igen súlyos milliárdokért megéplített Adria kőolajvezetékét lepókhálóznák, kizavarnák belőle az odafészkelni patkányokat és csőpatkányt futtatnának végig az olaj előtt. Ami talán ott jöhetne. Ki tudja, talán akkor még szívesebben kereskednénk dollárért szomszédainkkal, igaz, már nem a régi feltételekkel: részlettagadásra...

Töttös Gábor

A többit is!

Fotó: Györffy Árpád

Kissé melegszik az idő

Az átmeneti felhősödés mellett sok lesz a napsütés, legfeljebb keleten fordulhat elő egy-egy átfutó zápor. Többnyire mérsékelt marad a légmozgás. A hőmérséklet hajnalban 7 és 12 fok között, délután 22 fok körül alakul.

Európai típusú demokratikus államot szeretnének

Sajtótájékoztató a világi úton

Az MSZMP reformköreinek és reformszervezeteinek második országos tanácskozásának méregét vonták meg a sajtó képviselőinek szeptember 7-én az MSZMP budapesti bizottságának politikai és művelődési központjában. A sajtótájékoztató elnökségében helyet foglaltak mindenképp arról szövegeket, miben jutottak közös álláspontokra a tíz szekcióban folyó szombat—vasárnapi tanácskozáson. Először a demokratikus centralizmus kérdésében, melyet a demokratikus koncepció elvével kívánnak felváltani. Azután abban, hogy a pártnak új nevet kell választani, melyben új arcokra, új személyiségekre lesz szükség. Olyanokra, akiket alulról választanak a pártban. Kerekes György történelmi személyiség véleményének is hangot adva úgy foglalt állást, hogy legalább 30 éve nem vett részt olyan lelkes gyűlésen, amilyen a vasárnapi volt. A cél, miszerint valóságos műhelyeket, azokon belül műhelymunkát kívánnak végezni, sikeres volt, megvalósult. A sajtó jelenlévő képviselőit az azóta lezajlott események tükrében főképpen az érdekelte, hogy Pozsgay Imre, aki az említett nagygyűlésen igazi népszónoki

erényekről tett tanúságot, miért és hogyan vesztetett kongresszusi mandátumot Debrecenben. Erre a kérdésre a sajtótájékoztató konkrét időpontjában, csütörtökön délután még nem lehetett egyértelmű választ adni. Amiben mindenki, és teljes mértékben egyetértett, hogy Pozsgayt a reformerők mindenféleképpen mandátumhoz akarják és fogják is juttatni. Először a demokratikus centralizmus kérdésében, melyet a demokratikus koncepció elvével kívánnak felváltani. Azután abban, hogy a pártnak új nevet kell választani, melyben új arcokra, új személyiségekre lesz szükség. Olyanokra, akiket alulról választanak a pártban. Kerekes György történelmi személyiség véleményének is hangot adva úgy foglalt állást, hogy legalább 30 éve nem vett részt olyan lelkes gyűlésen, amilyen a vasárnapi volt. A cél, miszerint valóságos műhelyeket, azokon belül műhelymunkát kívánnak végezni, sikeres volt, megvalósult. A sajtó jelenlévő képviselőit az azóta lezajlott események tükrében főképpen az érdekelte, hogy Pozsgay Imre, aki az említett nagygyűlésen igazi népszónoki

gezték le. Olyan rossz kompromisszumokba, melyek lényegében odáig juttatták az MSZMP-t, ahol jelenleg tart, a reformerők semmiképp nem fognak belemenni. Akkor bizonyosan kenyéртérésre kerül sor. Hogy a reform erői mivel tudják kecsesíteni az ország népét? Egyes válaszként hallhatjuk, hogy miután szegény az ország, a hiány porciózásával. De emellett közérzetjavító, nyitott politikát hirdetnek, s nem utolsó sorban megnyitják a vállalkozások lehetőségét. Vállalniuk kell a tömeges munkanélküliség aktív kezelését, például átképzési programokat, és ismételtten meg kell teremteni a vállalkozások esélyegyenlőségét. A párt reformerői szociális védőhálózt kfnálnak annak tudatában, hogy hasonló programmal más pártok is fel fognak lépni, de a közelgő választások eshetőségeit nem szem elől tévesztve, nem tartják közzombósnak a sorrendek kialakulását. A legdöntőbb, amire az MSZMP-n belüli reformerők szövetkeznek, hogy az ezredfordulóra ez az ország egy európai stílusú, demokratikus állam legyen.

Pál Zsuzsa

Ilie inkább otthon marad

Bevallom, megörültem a hírek, amelyből kiderült; Ilie Ceausescu román generális, honvédelmi miniszterhelyettes mégsem vetemedik újabb magyarországi látogatásra. Bölcs döntés volt. Nem lesz országos skandalum, annak összes következményével. Elérte tehát célját az ellenzék, és mindenekelőtt a fiatalok, a „katoná-Ceausescu” hazánkban „persona non grata”-nak nyilvánított tiltakozása.

Sajnos, már eleve a „süketek párbeszédétől” kellett tartani, noha a magyar fél számos kérdés tisztázását kísérelhetette volna meg. Hiszen olyan felelőtlen kiszólások hangzottak el a közelmúltban román részről, melyek kétségtelenül igen érzékenyen érintették a magyar közvéleményt. Ósdi ölet más népeket felelőssé tenni a belső bajokért, de úgy látszik, ez csöppet sem zavarja a Conducator körül lebzselő „tanácsadók” népes társaságát. Mert mi végre kiáltották világgá a magyarországi változásoknak szóló, mégiscsak nem is burkolt figyelmeztetést: Budapestre már kétszer is (1919, 1945) bevontul a dicsőséges román hadsereg? Úgy gondolják, most eljött harmadjára is az ideje?

Mert szöveg környezetében a főnti mondat ezt sejteti. Ilie Ceausescu tehát mégsem jön Budapestre. Nem lesz alkalma ismét ellátogatni a Hadtörténelmi Múzeumba, és kifogásolni, hogy a korabeli térképeken Erdélyt Magyarország részeként tüntetik fel... Sebaj, legfeljebb kifakad otthon, mint a közelmúltban is megtette, amikor „magyarországi románok lakta országterületeket” emlegetett, és egyúttal vérei helyzetét is fölpanaszolta.

Természetes, ha valaki az övéi sanyarú sorsát fájlatja. De a Köttyán-Méhkerék, illetve a Köttyán-Elek között húzott képzeletbeli egyenesekkel határolt, mintegy 500 négyzetkilométernyi területet ország részének nevezni? Méghozzá, az ott élő 20 000 román helyzetét eltorzítani, felhánytorgatni, miközben a több mint százszor ennyi lelket számláló romániai magyarságon ott taszítanak — talán pont az ő szavára — még egyet, ahol tudnak?

Vagy könyvet ír, mint a „Nagy Testvér”, a Conducator. Igaz, közel sem olyan termékeny, mint fivére, ámbar az ő művei sem nélkülözik a magvas gondolatokat. Három éve jelentette meg két samesszel

(Florin Cntantiniu és Mihail E. Ionescu) is megtámogatott művét, a „Kétszáz nappal korábban, (avagy) Románia szerepe a második világháború megrövidítésében” c. épületes művét. Ebben következetesen hallgat arról a tényről, hogy a történelmi pártok vezetői, Iuliu Maniu és Gh. Brătianu, akik már 1943-tól kezdődően fontolgatták a kiugrás lehetőségét, semmivel sem voltak etikussabbak, mint Horthy, vagy Kállay. (Igaz, nekik sikerült, így a diktatórikus román nacionalizmus ismét kielégülhetett.) De nem is ez a könyv legnagyobb hibája, hanem a cinikus mellőnégetés. Nincs mit csodálkoznunk a tervezett vizitálás okán keletkezett felzúduláson.

Egyébiránt nem is baj, hogy elmaradt. Legalább az ilyenkor szokásos protokoll végén, netán a vacsoraasztalnál ülve a vendég nem hajol majd bizalmasan a házigazdához, és nem nyújtja át neki ajándékba az Atlas Istoric legújabb kiadását, melyben Erdély mindenütt Nagyrománia szerves részeként szerepel. És nem mondja hamiskásan csillogó szemmel: egy-egy...

H. F.